

Σχολή Ανθρωπιστικών Επιστημών «Σύγχρονες Τάσεις στη Γλωσσολογία
για εκπαιδευτικούς»

Διπλωματική Εργασία
«Αντιλήψεις για τον γλωσσικό δανεισμό στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση»

Κατσαρός Δημήτριος

Επιβλέπων καθηγητής: Μαρκόπουλος Θεόδωρος
Επιβλέπων καθηγητής β': Γεωργακόπουλος Αθανάσιος

Άνδρος, Ιούνιος 2024

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

«Θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά τον επιβλέποντα καθηγητή μου, κ. Μαρκόπουλο Θεόδωρο, για την εμπιστοσύνη στο πρόσωπό μου από την αρχή, για την ανάθεση σε εμένα αυτού του σημαντικού θέματος προς έρευνα και για την εξαιρετική συνεργασία καθ' όλη τη συγγραφή του πονήματος αυτού. Η επιστημονική καθοδήγηση και οι οξυδερκείς παρατηρήσεις του υπήρξαν ανεκτίμητες από την αρχή μέχρι την ολοκλήρωση αυτής της προσπάθειας.

Επιπλέον, θα ήθελα να εκφράσω τις βαθύτερες ευχαριστίες μου στην οικογένειά μου για την αμέριστη συμπαράσταση, ενθάρρυνση και κατανόησή τους σε όλη τη διάρκεια των σπουδών μου».

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα διπλωματική εργασία ερευνά το φαινόμενο του γλωσσικού δανεισμού της Ελληνικής γλώσσας, στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής διαδικασίας που πραγματοποιείται στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Συγκεκριμένα, αυτό που ερευνάται είναι αν και κατά πόσο οι εκπαιδευτικοί αλλά και οι μαθητές/ριες χρησιμοποιούν γλωσσικά στοιχεία και γενικότερα γλωσσικά δάνεια άλλων λαών στην σχολική καθημερινότητά τους, αλλά και ποιες είναι οι προσωπικές απόψεις εκπαιδευτικών και μαθητών/ριών για τη συμβολή του γλωσσικού δανεισμού στο εκπαιδευτικό πλαίσιο.

Πρόκειται για μια ποσοτική έρευνα, η οποία πραγματοποιήθηκε μέσα από τη διαδικασία απάντησης σύντομων ερωτηματολογίων τόσο από εκπαιδευτικούς όσο και από τους ίδιους τους/τις μαθητές/ριες. Συλλέχθηκαν και αναλύθηκαν δεδομένα τα οποία αφορούν τον γλωσσικό δανεισμό μέσα στο εκπαιδευτικό πλαίσιο.

Τα βασικά ευρήματα της έρευνας, λοιπόν, μέσα από τις απαντήσεις των συμμετεχόντων, αλλά και τις αναλύσεις των απαντήσεων αυτών, είναι πως πράγματι υπάρχει ισχυρή παρουσία γλωσσικού δανεισμού στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση, γεγονός που οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί αλλά και μαθητές/ριες υιοθετούν και θεωρούν πως η παρουσία του γλωσσικού δανεισμού αλλά και η συμβολή του είναι σημαντική και καθοριστική για την ακαδημαϊκή αλλά και την επαγγελματική εξέλιξη στο μέλλον. Ωστόσο, μέσα από τα δεδομένα εντοπίζεται από ένα σημαντικό ποσοστό συστολή απέναντι στη διαδικασία του γλωσσικού δανεισμού, περισσότερο από την πλευρά των εκπαιδευτικών και πώς αυτοί τον αντιμετωπίζουν, πράγμα που σημαίνει πως το φαινόμενο του γλωσσικού δανεισμού είναι ένα αμφιλεγόμενο θέμα που απαιτεί συνεχή έρευνα και παρακολούθηση.

Λέξεις- κλειδιά: γλωσσικός δανεισμός, πρωτοβάθμια εκπαίδευση, γλώσσα, γλωσσικό φαινόμενο

ABSTRACT

This research investigates the phenomenon of language borrowing in Greek within the context of the educational process carried out in Primary Education. Specifically, it examines whether and to what extent educators and students use linguistic elements and, more generally, linguistic loans from other cultures in their daily school life, as well as the personal opinions of educators and students on the contribution of language borrowing in the educational context.

This is a quantitative research, conducted through the process of answering shortquestionnaires by both educators and students. Data related to language borrowing within the educational framework were collected and analyzed.

The main findings of the research, through the participants' responses and the analyses of these responses, indicate that there is indeed a strong presence of language borrowing in Primary Education. Most educators and students adopt and consider the presence and contribution of language borrowing to be significant and crucial for academic and professional development in the future. However, the data reveal a significant percentage of reluctance towards the process of language borrowing, primarily from the educators' side and how they perceive it. This indicates that the phenomenon of language borrowing is a controversial issue that requires continuous research and monitoring.

Keywords: linguistic borrowing, primary education, language, linguistic phenomenon

Πίνακας περιεχομένων

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	3
ABSTRACT.....	5
1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	7
2. ΓΛΩΣΣΙΚΟΣ ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ	9
2.1 ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΛΩΣΣΙΚΟΥ ΔΑΝΕΙΣΜΟΥ	9
2.2 ΟΡΙΣΜΟΣ ΓΛΩΣΣΙΚΟΥ ΔΑΝΕΙΣΜΟΥ	11
2.3 ΛΟΓΟΙ ΓΛΩΣΣΙΚΟΥ ΔΑΝΕΙΣΜΟΥ	13
2.4 ΕΙΔΗ, ΠΗΓΕΣ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΙ ΓΛΩΣΣΙΚΟΥ ΔΑΝΕΙΣΜΟΥ	15
2.5 ΤΡΟΠΟΣ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ ΤΩΝ ΓΛΩΣΣΙΚΩΝ ΔΑΝΕΙΩΝ ΣΤΗ ΛΗΠΤΡΙΑ ΓΛΩΣΣΑ.....	19
2.6 Ο ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ ΣΤΗ ΓΛΩΣΣΑ ΤΩΝ ΝΕΩΝ.....	20
2.7 ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΓΛΩΣΣΙΚΟΥ ΔΑΝΕΙΣΜΟΥ ΣΤΗ ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ	22
3. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ.....	23
3.1 ΣΥΛΛΟΓΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ	23
3.2 ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ	24
3.3 ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΓΑΛΕΙΟ	27
3.4 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ	27
3.5 ΗΘΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ- ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	28
4. ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	30
4.1 ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ	30
4.2 ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ ΜΑΘΗΤΩΝ	58
5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	76
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ	79
ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΕΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ.....	79
ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΕΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ.....	82

1. Εισαγωγή

Η συγκεκριμένη διπλωματική εργασία εξετάζει το φαινόμενο του γλωσσικού δανεισμού σε δημοτικό σχολείο της Άνδρου, από δύο συγκεκριμένες σκοπιές και οπτικές γωνίες. Η μια σκοπιά είναι αυτή των εκπαιδευτικών που ασκούν το εκπαιδευτικό τους έργο μέσα στη σχολική αίθουσα και η άλλη σκοπιά είναι αυτή των μαθητών/ριών.

Η διπλωματική εργασία δομείται σε πέντε κεφάλαια. Στο κεφάλαιο 2 περιλαμβάνονται εισαγωγικές πληροφορίες που αφορούν το φαινόμενο του γλωσσικού δανεισμού. Αρχικά, υπάρχει λεπτομερής ανάλυση σχετικά με τον ορισμό του γλωσσικού δανεισμού, αλλά και πώς έχει προκύψει με το πέρασμα των χρόνων. Στη συνέχεια του δεύτερου κεφαλαίου, αναλύονται οι λόγοι για τους οποίους προκύπτει το συγκεκριμένο φαινόμενο, αλλά και τα είδη στα οποία χωρίζεται ο γλωσσικός δανεισμός, οι πηγές του αλλά και οι τρόποι με τους οποίους μπορεί να πραγματοποιηθεί, αλλά και να προσαρμοστούν οι δάνειες λέξεις από μια γλώσσα σε μια άλλη. Στη συνέχεια, ένα τμήμα του κεφαλαίου ασχολείται με τους/τις νέους/νέες και πώς αυτή η ομάδα ατόμων έχει αλλάξει τη γλώσσα τους με την πάροδο του χρόνου. Περιγράφεται πώς προκύπτει ο δανεισμός σε μεγάλο βαθμό μέσα από αυτήν την ομάδα, αλλά και οι συνέπειες που έχει αυτός στην διαδικασία της εκπαίδευσης όχι μόνο στην πρωτοβάθμια, αλλά σε όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες.

Εν συνεχεία, το κεφάλαιο 3 αφορά την έρευνα η οποία πραγματοποιήθηκε. Το κεφάλαιο προσεγγίζει μεθοδολογικά και με κάθε λεπτομέρεια την έρευνα, αναλύοντας αρχικά τους/τις συμμετέχοντες/συμμετέχουσες, τα ερευνητικά εργαλεία, αλλά και την ερευνητική διαδικασία βήμα προς βήμα. Στο τελευταίο μέρος του κεφαλαίου,

αναφέρονται τόσο τα ηθικά ζητήματα που ενδεχομένως προέκυψαν, αλλά και οι περιορισμοί που μπορεί να συνάντησε ο ερευνητής κατά τη διαδικασία της έρευνας.

Στο κεφάλαιο 4 αναφέρονται τα δεδομένα που έχουν προκύψει από τη συλλογή και την ανάλυσή τους. Αποτυπώνονται όλες οι ερωτήσεις στις οποίες κλήθηκαν να απαντήσουν οι συμμετέχοντες/συμμετέχουσες, τόσο οι εκπαιδευτικοί όσο και οι μαθητές/ριες, και υπάρχουν αναλυτικά δεδομένα με τη χρήση γραφημάτων που δείχνουν με ποσοστά τις αντίστοιχες απαντήσεις, από τα οποία στο τέλος, θα εξαχθούν συγκεκριμένα συμπεράσματα που αφορούν το φαινόμενο του γλωσσικού δανεισμού.

Στο τελευταίο κεφάλαιο της εργασίας, αναλύονται τα συμπεράσματα που προέκυψαν από τη συλλογή και ανάλυση των δεδομένων. Πραγματοποιείται μια γενική αποτίμηση όλης της προσπάθειας για έρευνα και εξαγωγή συμπερασμάτων.

2. Γλωσσικός δανεισμός

2.1 Εισαγωγικά στοιχεία γλωσσικού δανεισμού

Από τότε που οι άνθρωποι κατέκτησαν την ικανότητα να μιλούν παραπάνω από μια γλώσσες, άρχισε να πραγματοποιείται και η επαφή ανάμεσα στις διαφορετικές γλώσσες. Αυτό το φαινόμενο αναφέρεται ως γλωσσική επαφή και ορίζεται ως η χρήση των διαφορετικών γλωσσών σε ένα ίδιο μέρος και σε ίδια χρονική περίοδο, περιλαμβάνοντας και την αλληλεπίδραση των συνομιλητών (Thomason, 2001, σσ. 1 - 2).

Στον σύγχρονο κόσμο, η ολοένα και μεγαλύτερη αύξηση της πολυγλωσσίας, είναι ένα δεδομένο που υφίσταται, γεγονός που οφείλεται, κυρίως στην παγκοσμιοποίηση, μια συνθήκη, η οποία έφερε καινούρια δεδομένα στην επικοινωνία, λόγω των μεγάλων μεταναστευτικών ρευμάτων. Το αποτέλεσμα ήταν μια πολύ έντονη παρουσία της διγλωσσίας στις κοινωνίες των ανθρώπων (Romaine, 2013, σ. 180).

Η πιο άμεση συνέπεια της γλωσσικής επαφής των πολύγλωσσων συνομιλητών είναι ο γλωσσικός δανεισμός, ο οποίος υπάρχει και θα εξακολουθεί να υπάρχει όσο οι ομιλητές των διαφορετικών γλωσσών έρχονται σε επαφή (McMahon 2005, σσ. 22-23). Είναι ένα χαρακτηριστικό των ενεργών γλωσσών και εμφανίζεται όταν οι ομιλητές διαφορετικών γλωσσών αλληλοεπιδρούν, με αποτέλεσμα να επηρεάζεται σημαντικά τόσο ο προφορικός όσο και ο γραπτός λόγος (Παπαναστασίου, 2011, σ. 16).

Οι κοινωνίες εξελίχθηκαν γλωσσικά με πολλούς τρόπους. Μέσα από την επαφή των λαών, δημιουργώντας νέες γλωσσικές μορφές και εμπλουτίζοντας τις υπάρχουσες. Αυτή η διαδικασία περιλάμβανε την αλληλεπίδραση, τον δανεισμό λέξεων, την εξέλιξη της προφοράς και της γραμματικής, καθώς και τη δημιουργία νέων γλωσσικών ποικιλιών (Romaine, 2013, σ. 196).

Μια από τις πιο κοινές μορφές γλωσσικής εξέλιξης υπήρξε ο δανεισμός λέξεων. Όταν δύο ή περισσότεροι λαοί έρχονταν σε επαφή, συχνά δανείζονταν λέξεις και φράσεις ο ένας από τον άλλον. Αυτό μπορεί να συνέβαινε μέσω του εμπορίου, της μετανάστευσης, των πολιτισμικών ανταλλαγών ή της κατάκτησης. Οι δανεισμοί αυτοί εμπλούτιζαν το λεξιλόγιο των γλωσσών και ενίοτε οδηγούσαν στη δημιουργία νέων όρων για να περιγράψουν καινοτόμα προϊόντα, ιδέες ή τεχνολογίες (Παπαναστασίου, 2011, σσ. 22-23).

Η προφορά και η γραμματική επίσης επηρεάστηκαν. Η επαφή με άλλους λαούς μπορεί να οδήγησε σε αλλαγές στον τρόπο που οι λέξεις προφέρονταν ή στη δομή των προτάσεων. Για παράδειγμα, οι δίγλωσσοι ομιλητές συχνά αναμίγνυν στοιχεία από τις δύο γλώσσες τους, δημιουργώντας νέα γλωσσικά φαινόμενα. Αυτό μπορεί να οδήγησε, τελικά, στη δημιουργία μεικτών γλωσσών, με στοιχεία από πολλές διαφορετικές γλωσσικές παραδόσεις (McMahon, 2005, σσ. 85-86).

Η επαφή των λαών ενίσχυσε και την ανάπτυξη της γλωσσολογίας και της λογοτεχνίας. Οι λογοτεχνικές ανταλλαγές, όπως η μετάφραση έργων από τη μια γλώσσα στην άλλη, διεύρυναν τις εκφραστικές δυνατότητες των γλωσσών και ενίσχυσαν την πολιτιστική κατανόηση. Μέσα από τη λογοτεχνία, οι γλώσσες εξελίχθηκαν, εμπλουτίστηκαν, έγιναν δεκτές και αναγνωρίστηκαν (Thomason, 2001, σσ. 25, 43-44 και 72).

Τέλος, η τεχνολογία και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης έπαιξαν και παίζουν ακόμα καθοριστικό ρόλο στη γλωσσική εξέλιξη. Οι νέες τεχνολογίες επικοινωνίας, όπως το διαδίκτυο και τα κοινωνικά δίκτυα, επιτρέπουν την άμεση και συνεχόμενη επαφή μεταξύ διαφορετικών γλωσσικών κοινοτήτων. Αυτό προάγει την ταχεία διάδοση

νέων λέξεων και φράσεων, καθώς και την υιοθέτηση γλωσσικών στοιχείων από διάφορες κουλτούρες (Παπαναστασίου, 2011, σ. 22).

Κατ' αυτόν τον τρόπο, λοιπόν, οι κοινωνίες κατάφεραν να εξελιχθούν μέσα από την καθημερινή επαφή των λαών, οι οποίοι έρχονται σε επαφή για πολλούς λόγους, όπως για παράδειγμα για οικονομικούς, κοινωνικούς ή πολιτιστικούς. Εξαιτίας αυτού, το αποτέλεσμα είναι η υιοθέτηση γλωσσικών στοιχείων από τις περισσότερες κοινωνίες (McMahon, 2005, σ. 30). Οι γλώσσες οι οποίες εμπλέκονται στη διαδικασία διακρίνονται ανάλογα με τον ρόλο που έχει η κάθε μια σε γλώσσα- πηγή (source language) και γλώσσα - στόχο (target language) (Haugen, 1950, σσ. 215-220), ή σε γλώσσα – δότρια (donor language) και γλώσσα δέκτρια (recipient language).

2.2 Ορισμός γλωσσικού δανεισμού

Ο γλωσσικός δανεισμός συνιστά ένα γλωσσικό φαινόμενο, το οποίο είναι απόλυτα συνδεδεμένο και συνυφασμένο με το στοιχείο της γλώσσας. Συνέβαινε και δε θα πάψει να συμβαίνει ποτέ, όσο οι ομιλητές που προέρχονται από διαφορετικά γλωσσικά περιβάλλοντα έρχονται σε επαφή μεταξύ τους (Παπαναστασίου, 2001, σσ. 13-16). Η επαφή των διαφορετικών γλωσσών υπάρχει σε όλες τις γλώσσες, καθώς φαίνεται πως δεν υπάρχουν στοιχεία που να αποδεικνύουν ότι έχουν υπάρξει γλώσσες, οι οποίες να έχουν αναπτυχθεί σε απόλυτη απομόνωση (Thomanson, 2001, σ. 35 επ.). Επιπλέον, ο γλωσσικός δανεισμός δεν αφορά αποκλειστικά και μόνο λέξεις που δανείζεται μια γλωσσική κοινότητα από μια άλλη, αλλά και λέξεις που δανείζεται μια γλώσσα από το ίδιο της το παρελθόν. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η Νέα Ελληνική, που έχει την τάση να δανείζεται λέξεις από την Αρχαία Ελληνική (Τριανταφυλλίδης, 1963, σσ. 20-25). Ο γλωσσικός δανεισμός φαίνεται πως αποτελεί ένα

πολύ σημαντικό στοιχείο, μέσα από το οποίο οι κοινωνίες έχουν τη δυνατότητα να εξελιχθούν, καθώς διαφορετικοί λαοί μπορούν να έρχονται σε επαφή μεταξύ τους για ποικίλους λόγους όπως για εμπορικές ή οικονομικές συναλλαγές ή ακόμα και κοινωνικούς και πολιτισμικούς λόγους, όπου και είναι αναπόφευκτη η υιοθέτηση στοιχείων που αφορούν τη γλώσσα.

Ο Παπαναστασίου (2001, σσ. 14-15), τονίζει πως ο γλωσσικός δανεισμός αποτελεί ένα φαινόμενο που αφορά αλλαγές σε μια γλώσσα, όταν σε αυτήν εισέρχονται διαφορετικά γλωσσικά στοιχεία και λέξεις από μια άλλη, διαφορετική, γλώσσα κατά τη διάρκεια μιας αλληλεπίδρασης ομιλητών που συμβαίνει σε συγκεκριμένη χρονική στιγμή. Η Aitchison (1991), μάλιστα, επισημαίνει πως ο όρος “γλωσσικός δανεισμός” διακατέχεται από μια σημαντική ιδιαιτερότητα. Όταν αναφερόμαστε στη λέξη “δανείζομαι”, αυτό από μόνο του σημαίνει πως χρησιμοποιώ κάτι για ένα σύντομο και συγκεκριμένο διάστημα, ενώ αφού το χρησιμοποιήσω, το επιστρέφω πίσω από εκεί που το έχω δανειστεί. Στην πραγματικότητα, λοιπόν, κάνουμε λόγο για ένα φαινόμενο γλωσσικής αντιγραφής και όχι γλωσσικού δανεισμού (Aitchison, 1991, σσ. 80, 125, 169).

Ο γλωσσικός δανεισμός κυρίως αφορά ένα λεξιλόγιο πέραν του βασικού. Κυρίως κατά τον δανεισμό προτιμώνται στοιχεία που θεωρούνται ευέλικτα και με ιδιαίτερο περιεχόμενο, που ωστόσο, δεν είναι σε θέση να επηρεάσουν τη λήπτρια γλώσσα (Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, 2001, σσ. 63-65) Εκτός από τις λέξεις, μπορούν να χρησιμοποιηθούν στοιχεία γλωσσικά διαφορετικά όπως, για παράδειγμα, στοιχεία συντακτικά ή ένα πρόθημα ή ένα επίθημα (Τσοκαλίδου, 2000, σσ. 389-392). Τέλος, παρατηρείται ότι ο δανεισμός γλωσσικών στοιχείων και λέξεων συχνά γίνεται όταν υπάρχουν αρκετές ομοιότητες και κοινά χαρακτηριστικά μεταξύ των δύο γλωσσών, της δότριας και της αποδέκτριας. Σε όλες τις περιπτώσεις, τα δανεισμένα γλωσσικά

στοιχεία προσαρμόζονται στις ιδιαιτερότητες της γλώσσας που τα δέχεται (Παπαναστασίου, 2001, σ. 20).

2.3 Λόγοι γλωσσικού δανεισμού

Ο γλωσσικός δανεισμός φαίνεται πως συμβαίνει κατά το μεγαλύτερο μέρος των περιπτώσεων, λόγω του γεγονότος ότι ο ομιλητής γνωρίζει δύο ή/και περισσότερες διαφορετικές γλώσσες και είναι σε θέση να τις χρησιμοποιήσει κατά τη γλωσσική επαφή με άλλους ομιλητές (Pennycook & Otsuji, 2015, σ. 114). Ο Παπαναστασίου (2001, σ. 16), μάλιστα, υποστηρίζει πως ο γλωσσικός δανεισμός προκύπτει τόσο στον προφορικό λόγο, όταν υπάρχει αλληλεπίδραση ανάμεσα σε φυσικούς ομιλητές, αλλά και σε περιπτώσεις που αφορούν τον γραπτό λόγο.

Η Αναστασιάδη- Συμεωνίδη (1994, σ. 150 επ.), αναγνωρίζει δυο κατηγορίες αιτιών που οδηγούν στον γλωσσικό δανεισμό, τους εσωτερικούς και τους εξωτερικούς λόγους. Αρχικά, οι εσωτερικοί λόγοι δανεισμού μιας γλώσσας σχετίζονται άμεσα με τη δομή του γλωσσικού συστήματος και αφορούν τον φωνολογικό, τον μορφολογικό αλλά και τον συντακτικό δανεισμό. Όταν σε μια γλώσσα παρουσιάζονται δομικά κενά, τότε οι ομιλητές θα καταφύγουν ενδεχομένως στον γλωσσικό δανεισμό. Για παράδειγμα, ομιλητές οι οποίοι θεωρούνται δίγλωσσοι είναι σε θέση να εντοπίσουν όλα τα εκφραστικά μέσα μιας άλλης γλώσσας, τα οποία εκλείπουν από τη δική τους. Προκειμένου να αντισταθμίσουν αυτό το έλλειμμα, αναπαράγουν συγκεκριμένες δομές, οι οποίες δεν υπάρχουν στη δική τους γλώσσα (Matras, 2009, σ. 230 επ.). Οι εξωτερικοί λόγοι, από την αντίθετη πλευρά, αφορούν παράγοντες πολιτιστικούς, αλλά και ψυχολογικούς (Αναστασιάδη- Συμεωνίδη, 1994, σ. 172-174).

Ένας ακόμη σημαντικός λόγος για τον γλωσσικό δανεισμό είναι η τάση των

φυσικών ομιλητών να εντάσσουν στο λεξιλόγιό τους δανεισμένες λέξεις από άλλες γλώσσες. Αυτό συμβαίνει επειδή, στην προσπάθειά τους να εκφράσουν κάτι, ενδέχεται να μην μπορούν να το αποδώσουν με τις λέξεις της μητρικής τους γλώσσας (Holmes, 2013, σ. 60). Επιπλέον, οι Campbell (2004, σ. 22) και Durkin (2009, σ. 165 κ.ά.) υποστηρίζουν ότι ένας πολύ σημαντικός λόγος για τον γλωσσικό δανεισμό είναι η εσωτερική ανάγκη του ομιλητή να χρησιμοποιήσει μια νέα έννοια ή λέξη.

Κατά τα τελευταία χρόνια έχει δημιουργηθεί η ανάγκη για νέους λεξιλογικούς όρους, οι οποίοι προέρχονται από τη χώρα προέλευσης του προϊόντος, το οποίο την εκάστοτε στιγμή θέλει να χρησιμοποιηθεί από κάποιον αγοραστή (π.χ. ντεκολτέ από το γαλλικό *décolleté*, μπουφάν από το γαλλικό *bouffant*). Είναι πολλές αυτές οι περιπτώσεις γλωσσικού δανεισμού και εισάγονται συνεχώς νέες έννοιες των αντικειμένων, στο πλαίσιο της αλληλεπίδρασης των ανθρώπων (Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, 1994, σ. 192).

Σύμφωνα με τον Durkin (2009, σ. 170), είναι αξιοσημείωτο το γεγονός πως κατά τη διαδικασία του γλωσσικού δανεισμού, οι δανεικές λέξεις ουσιαστικά έχουν την τάση να ενσωματώνονται στη γλώσσα που υποδέχεται τους νέους όρους. Αυτά τα γλωσσικά στοιχεία, πλέον, γίνονται στοιχεία της γλώσσας αυτής και οι ομιλητές τα χρησιμοποιούν, όπως θα χρησιμοποιούσαν τους πρωτότυπους όρους. Σε πολλές περιπτώσεις, μάλιστα, η ενσωμάτωση γίνεται με τέτοιον τρόπο, ώστε να μην μπορεί κάποιος να τα αναγνωρίσει ως στοιχεία γλωσσικού δανεισμού (π.χ. η λέξη *κολόνια* από την ιταλική λέξη *colonia*).

Ένας εξίσου σημαντικός λόγος που κάποιος ομιλητής μπορεί να οδηγηθεί στον γλωσσικό δανεισμό είναι το μεγαλύτερο κύρος που ενδεχομένως διαθέτει μια γλώσσα σε σχέση με μια άλλη. Σε αυτές τις περιπτώσεις, το γλωσσικό δάνειο θεωρείται ανώτερο από τους ήδη υπάρχοντες γλωσσικούς όρους. Πολλές φορές, μάλιστα, ο δανεισμός στοιχείων από τη γλώσσα που θεωρείται ότι έχει μεγαλύτερο κύρος

κυριαρχεί όταν οι ομιλητές αυτής της γλώσσας ασκούν μεγαλύτερη επιρροή. Σύμφωνα με την Αναστασιάδη-Συμεωνίδη (2001, σ. 8), η πολιτιστική και γλωσσική μόδα διαδραματίζει εξαιρετικά σημαντικό και καθοριστικό ρόλο, όπως για παράδειγμα ο δανεισμός από τη γαλλική γλώσσα σε θέματα που αφορούν την παρεκκλίνουσα σεξουαλική συμπεριφορά στην οποία υπάρχουν συγκεκριμένοι γλωσσικοί όροι που στην Ελληνική γλώσσα τους χρησιμοποιούμε ως όρους για να επευφημήσουμε κάποιον. Για παράδειγμα, οι γλωσσικοί όροι *ζιγκολό* (gigolo), *μαντάμ* (madame), *φαμ φατάλ* (femme fatale).

Κατά Campbell (2013, σσ. 25-30), ο πιο συνήθης τρόπος γλωσσικού δανεισμού αφορά το λεξιλόγιο, ενώ η γλώσσα δε φαίνεται να υφίσταται αλλαγές στη δομή της. Ωστόσο, αυτό δε σημαίνει πως ο γλωσσικός δανεισμός περιορίζεται στον αποκλειστικό δανεισμό των λέξεων μιας γλώσσας. Ο δανεισμός είναι σε θέση να πραγματοποιηθεί σε όλα τα επίπεδά της. Δάνεια, λοιπόν, μπορούν να πραγματοποιηθούν μορφολογικά, να πραγματοποιηθεί δανεισμός στους φθόγγους, αλλά και στη δομή του συντακτικού.

2.4 Είδη, πηγές και τρόποι γλωσσικού δανεισμού

Ο γλωσσικός δανεισμός χωρίζεται σε δύο συγκεκριμένα είδη κατηγοριών, τον άμεσο δανεισμό και τον έμμεσο ή μεταφραστικό δανεισμό. Σύμφωνα με τους Χρηστίδη (2001, σ. 31) και Παπαναστασίου (2001, σ. 63), ο άμεσος δανεισμός είναι όταν ο ομιλητής χρησιμοποιεί έναν όρο που ανήκει σε διαφορετική γλώσσα και εκφέρεται από τον ίδιο, στο ίδιο φωνολογικό επίπεδο. Επιπλέον, σε αυτό το είδος δανείου η ορθογραφία της λέξης παραμένει η ίδια, οπότε, ταυτόχρονα, πρόκειται και για ορθογραφικό δανεισμό. Κατά τον Παπαναστασίου (2001, σσ. 65-66), στην περίπτωση του άμεσου δανεισμού, πραγματοποιείται μια μεταφορά γλωσσικών

στοιχείων στη λήπτρια γλώσσα, όπου η μορφολογική και φωνητική υπόσταση της λέξης δεν υφίσταται κάποια αλλαγή. Παραδείγματος χάριν η λέξη *καλοριφέρ*, από τη γαλλική λέξη *calorifère*. Επιπλέον, όταν αναφερόμαστε σε μεταφραστικό δάνειο, αυτό μπορεί να διακρίνεται σε δύο διαφορετικά είδη. Το πρώτο είδος αναφέρεται στο ελεύθερο μεταφραστικό δάνειο, κατά το οποίο η μετάφραση δεν είναι ακριβής (π.χ. η λέξη *ουρανοξύστης* από την αγγλική λέξη *sky-scraper*) (Χαραλαμπίδης, 1991, σ.22). Σε πολλές περιπτώσεις, υπάρχουν λέξεις που αποτελούν μεταφραστικά δάνεια για μια γλώσσα και μπορεί να ταυτίζονται με ήδη υπάρχουσες λέξεις στη λήπτρια γλώσσα. Ωστόσο, οι ερμηνείες τους είναι διαφορετικές, με αποτέλεσμα η λέξη να αποκτά μια δεύτερη σημασία. Αυτή η περίπτωση αφορά το δεύτερο είδος, το σημασιολογικό δάνειο. Αυτό αναφέρεται στον σημασιολογικό δανεισμό, κατά τον οποίο η λήπτρια γλώσσα δανείζεται τη σημασία μιας λέξης της δότριας γλώσσας, σε μια ήδη υπάρχουσα λέξη της (π.χ. η λέξη *ποντίκι*, η οποία σημαίνει “τρωκτικό” αλλά και εξάρτημα ενός ηλεκτρονικού υπολογιστή, δανεισμένο από την αγγλική λέξη *mouse*) (Παπαναστασίου, 2001, σ. 60).

Σε ό,τι αφορά τις πηγές του γλωσσικού δανεισμού, και αυτές με τη σειρά τους διαχωρίζονται σε δύο κατηγορίες. Η πρώτη κατηγορία αφορά τους ίδιους τους ομιλητές, όπου περιλαμβάνονται οι όροι *λαϊκός δανεισμός* και *λόγιος δανεισμός* και αφορούν όλα τα άτομα τα οποία πραγματοποιούν τον δανεισμό και η δεύτερη αφορά την προέλευση των λέξεων, όπου διαχωρίζονται σε υποκατηγορίες δανεισμού, τον *εξωτερικό δανεισμό*, τον *εσωτερικό δανεισμό* και τον *διαχρονικό δανεισμό* (Πετρούνιας, 1985, σ. 16).

Σε σχέση με τον *λαϊκό δανεισμό*, αυτός αφορά την ανταλλαγή στοιχείων της γλώσσας, η οποία προκύπτει όταν τα διαφορετικά λαϊκά στρώματα έρχονται σε επαφή μεταξύ τους. Σε αυτή την περίπτωση οι λέξεις έχουν την τάση να μεταφέρονται από τη μια γλώσσα στην άλλη μέσω των ανθρώπων, κυρίως κατά την διάρκεια του

προφορικού λόγου. Το βασικό χαρακτηριστικό του λαϊκού δανεισμού είναι η φωνολογική και μορφολογική προσαρμογή των λέξεων της δότριας γλώσσας, στη λήπτρια γλώσσα (Παπαναστασίου, 2001, σ. 70).

Ο *λόγιος δανεισμός* χρησιμοποιείται κατά κύριο λόγο από συγκεκριμένους ομιλητές, οι οποίοι είναι σε θέση να γνωρίζουν πολύ καλά τη γλώσσα από την οποία προέρχονται τα γλωσσικά δάνεια, και είναι αυτοί που στις περισσότερες περιπτώσεις καθορίζουν οι ίδιοι τον τρόπο με τον οποίο θα τις χρησιμοποιήσουν. Ο *λόγιος δανεισμός*, αντίθετα με τον λαϊκό δανεισμό, πραγματοποιείται στον γραπτό λόγο. Οι λέξεις εντάσσονται στο νέο λεξιλόγιο, αλλά ταυτόχρονα διαμορφώνονται με τέτοιο τρόπο, ώστε να παρουσιάζονται με έναν ταιριαστό τρόπο στον γραπτό. Αυτές οι λέξεις μπορούν να προσαρμόζονται στο νέο γλωσσικό σύστημα, ή/και να παραμένουν αναλλοίωτες (π.χ. η λέξη *ογκραντέν* από τη γαλλική *au gratin*) (Παπαναστασίου, 2001, σ. 65).

Κατά τη δεύτερη κατηγορία, η οποία αφορά την προέλευση των λέξεων, η πρώτη υποκατηγορία είναι ο *εξωτερικός δανεισμός*. Ο εξωτερικός δανεισμός αποτελεί την πιο συχνή πηγή του δανεισμού των λέξεων. Αφορά το λεξιλόγιο το οποίο από διαφορετικές γλωσσικές προελεύσεις, εντάσσεται σε ένα γλωσσικό σύστημα (Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, 2001, σ. 17).

Ο *εσωτερικός δανεισμός* αποτελεί ακόμα μια σημαντική πηγή. Κατά τη διάρκεια της καθημερινής επικοινωνίας, οι ομιλητές ενσωματώνουν λέξεις από διαφορετικές διαλέκτους της ίδιας γλώσσας. Με τον καιρό, αυτές οι λέξεις γίνονται μέρος του κοινού λεξιλογίου (π.χ., η λέξη "κοπελιά" από το ιδίωμα του νησιού της Ρόδου) (Παπαναστασίου, 2001, σ. 64).

Ο *διαχρονικός δανεισμός* αποτελεί την τελευταία υποκατηγορία μορφής δανεισμού. Αφορά κυρίως τον λόγο, κατά τον οποίο οι άνθρωποι που ομιλούν έχουν την τάση να δανείζονται λέξεις από την πιο παλαιά μορφή της ίδιας της γλώσσας, όπως

είναι τα αρχαία ελληνικά.

Πέρα από όλες τις παραπάνω κατηγοριοποιήσεις του γλωσσικού δανεισμού, υπάρχουν και άλλες κατηγορίες, με τις οποίες ασχολήθηκαν οι γλωσσολόγοι. Μια κατηγορία αφορά τα λεγόμενα *αντιδάνεια*. Το αντιδάνειο είναι η διαδικασία κατά τηνοποία, για παράδειγμα, η Ελληνική γλώσσα δανείζεται μια λέξη από μια άλλη γλώσσα, ενώ η δεύτερη γλώσσα είχε δανειστεί την ίδια λέξη από την Ελληνική σε παλαιότερη μορφή (Παπαναστασίου, 2001, σσ. 55-60). Είναι λέξεις συγκεκριμένες, οι οποίες έχουν ξεκινήσει από τα αρχαία ελληνικά, αλλά με το πέρασμα των χρόνων πέρασαν και σε άλλες γλώσσες, όπως είναι η ιταλική γλώσσα ή η αραβική γλώσσα. Από αυτές τις γλώσσες, ουσιαστικά, οι λέξεις που δανείστηκαν από τα αρχαία ελληνικά, επέστρεψαν και πάλι στα νέα ελληνικά, και, μάλιστα, σε πολλές περιπτώσεις με εντελώς διαφορετική σημασία. Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η λέξη *αμοιβάδα*. Η λέξη αυτή προέρχεται από την αγγλική λέξη *amoeba*, η οποία δανείστηκε από τη λατινική (*amoeba*), που με τη σειρά της προέκυψε από την αρχαία ελληνική λέξη *αμοιβή*. Η λέξη *αμοιβάδα*, λοιπόν, αποτελεί ένα χαρακτηριστικό δάνειο το οποίο ανήκει, τελικά, στην ίδια γλώσσα (Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, 1994, σ. 5).

Μια ακόμα κατηγορία γλωσσικού δανεισμού είναι αυτή των *συμφυμάτων*. Αυτές οι λέξεις που ανήκουν στη συγκεκριμένη κατηγορία προέρχονται από τον λόγο δανεισμό. Αφορά συγκεκριμένους επιστημονικούς όρους που αφορούν θέματα επιστημονικά, κοινωνιολογικά ή φιλοσοφικά. Αυτοί οι όροι είναι κατ' ουσία γλωσσικοί δανεισμοί που προέρχονται από νεότερες γλώσσες με κύρια βάση τα ελληνικά και τα λατινικά. Αυτές οι λέξεις μεταφέρθηκαν στα νέα ελληνικά, ωστόσο, ένας ομιλητής που συναντάει τη λέξη έχει την εντύπωση πως η λέξη προέρχεται από τα αρχαία ελληνικά ως διαχρονικός δανεισμός, ωστόσο, αφορά τελικά έναν εξωτερικό λόγο δανεισμό (Καραντζόλα & Φλιάτουρας, 2004, Ξυδόπουλος, 2008,

σσ. 18-23).

Η τελευταία κατηγορία γλωσσικού δανεισμού είναι οι λεγόμενοι *διεθνισμοί*. Οι διεθνισμοί αφορούν λέξεις οι οποίες έχουν παρόμοια ή/και ίδια σημασία, αλλά και μορφή. Είναι λέξεις, οι οποίες όταν προφέρονται έχουν χαρακτήρα διεθνή, όπως είναι η χαρακτηριστική λέξη *αλκοόλ* (alcohol – αγγλικά, alcohol – γερμανικά, alcool – γαλλικά) (Conrad, 1981, σ. 82 επ.).

2.5 Τρόπος προσαρμογής των γλωσσικών δανείων στη λήπτρια γλώσσα

Όταν μια λέξη μεταφέρεται από τη δότρια στη λήπτρια γλώσσα, τότε αυτόματα αρχίζει και η προσαρμογή της στη νέα, στη λήπτρια δηλαδή γλώσσα τόσο σε φωνητικό όσο και σε μορφολογικό επίπεδο (Παπαναστασίου, 2001, σ. 64). Υπάρχουν διάφοροι παράγοντες, οι οποίοι μπορούν να καθορίσουν τόσο τον βαθμό όσο και τον ρυθμό του γλωσσικού δανείου. Ο χρόνος, η χρήση του γλωσσικού δανείου, αλλά και η προέλευσή του, όπως και οι φωνολογικές ομοιότητες των γλωσσών που συμμετέχουν στο γλωσσικό δανεισμό, είναι κάποιοι από αυτούς. Σαφώς, ο τρόπος με τον οποίο προσαρμόζεται ένα δάνειο διαφέρει σε όλα τα επίπεδα (στο φωνολογικό, στο σημασιολογικό, αλλά και στο μορφολογικό επίπεδο).

Σύμφωνα με την Αναστασιάδη – Συμεωνίδη (1994, σ. 38), είναι γεγονός πως οι λέξεις προερχόμενες από τον λαϊκό δανεισμό προσαρμόζονται σχετικά πιο εύκολα, ειδικά όταν οι λέξεις τις οποίες δανείζεται μια γλώσσα προέρχονται από μια γλώσσα με παρόμοιο φωνητικό σύστημα. Για να χαρακτηριστεί ένα γλωσσικό δάνειο πλήρως προσαρμοσμένο, θα χρειαστεί να παρουσιάσει έναν βαθμό ενσωμάτωσης στα γλωσσικά συστήματα της λήπτριας γλώσσας. Επιπλέον, σημαντικό ρόλο στην προσαρμογή παίζει και το πόσο παλαιό είναι ένα γλωσσικό δάνειο. Όσο πιο παλαιό είναι τόσο περισσότερο προσαρμοσμένο θα είναι στο γλωσσικό σύστημα της λήπτριας

γλώσσας.

Σε ό,τι αφορά τις λέξεις οι οποίες προέρχονται από τον λόγιο δανεισμό, υπάρχει μια μεγαλύτερη δυσκολία στην προσαρμογή. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η λέξη “σαλέ”, η οποία προέρχεται από τη γαλλική “*chalet*”, που ωστόσο, φαίνεται να μην έχει προσαρμοστεί πλήρως στο ελληνικό γλωσσικό σύστημα με αποτέλεσμα να μείνει, τελικά, ένα άκλιτο ουσιαστικό (το σαλέ, του σαλέ, τα σαλέ, των σαλέ) .

Τελικά, η ενσωμάτωση ενός γλωσσικού στοιχείου στο φωνολογικό, σημασιολογικό και μορφολογικό σύστημα της λήπτριας γλώσσας καθορίζει και τον βαθμό με τον οποίο θα καταφέρει, τελικά, να προσαρμοστεί (Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, 1994, σ. 42).

2.6 Ο δανεισμός στη γλώσσα των νέων

Στη σύγχρονη εποχή, οι νέοι/νέες, στο πλαίσιο της δημιουργικότητάς τους, αλλά και της ανανέωσης του κοινωνικού τους λεξιλογίου και εκφράσεων τους, έχουν την τάση να δανείζονται συνεχώς γλωσσικά στοιχεία από άλλες γλώσσες, κατά κύριο λόγο από την αγγλική. Οι συνθήκες κατά τα τελευταία χρόνια είναι απόλυτα ευνοϊκές για να ανατρέξουν οι νέοι/νέες σε γλωσσικούς δανεισμούς. Συγκεκριμένα, παρατηρείται η διαρκώς αυξανόμενη ανάπτυξη των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και ενημέρωσης, αλλά και η άνοδος της αγγλοαμερικανικής γλώσσας, η οποία έχει κυρίαρχο ρόλο στους περισσότερους τομείς που δραστηριοποιούνται οι νέοι/νέες (Παπαναστασίου, 2001, σ. 44). Ο δανεισμός από την αγγλοαμερικανική γλώσσα είναι μια συνθήκη η οποία έχει την τάση να πραγματοποιείται σε πολλές γλώσσες και αφορά τόσο τον προφορικό, όσο και τον γραπτό λόγο. Οι νέοι/νέες, λοιπόν, κατά ένα μεγάλο μέρος κατακτούν την αγγλική γλώσσα και καταφεύγουν σε γλωσσικά δάνεια, όχι μόνο επειδή έρχονται σε επαφή μαζί της μέσα από το μάθημα των αγγλικών, αλλά

και επειδή έρχονται σε καθημερινή επαφή με τη γλώσσα μέσα από άλλα μέσα, όπως είναι για παράδειγμα οι ταινίες, τα τραγούδια και τα περιοδικά (Pennycook, A. & Otsuji, E., 2015, σσ. 70-75)

Οι νέοι/νέες έχουν ως βασικό μέσο επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης τη γλώσσα. Μέσα από αυτήν, θα ενταχθούν ή θα απορριφθούν στις νεανικές κοινότητες. Η γλώσσα αποτελεί βασικό μέσο επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης για όλες τις ηλικιακές ομάδες, ωστόσο, οι νέοι/νέες διαφέρουν από άλλες στον τρόπο που χρησιμοποιούν τη γλώσσα. Οι νέοι/νέες είναι πιο εξοικειωμένοι με την τεχνολογία και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, και αυτό έχει οδηγήσει στην ανάπτυξη μιας ιδιαίτερης ψηφιακής γλώσσας, η οποία περιλαμβάνει συντομογραφίες και άλλες μορφές μη λεκτικής επικοινωνίας (Ανδρουτσόπουλος & Κακρίδη, 2010, σ. 56). Συχνά χρησιμοποιούν συντομογραφίες και νεολογισμούς (νέες λέξεις ή φράσεις) που δημιουργούνται από την κοινότητά τους, και αυτές οι λέξεις μπορεί να μην είναι κατανοητές από τις μεγαλύτερες ηλικιακές ομάδες. Επιπλέον, σε πολλές περιπτώσεις, συνδυάζουν λέξεις και εκφράσεις από διάφορες γλώσσες (π.χ., Greeklish) ή δημιουργούν υβριδικές μορφές γλώσσας, αντανακλώντας την πολυπολιτισμικότητα και την πολυγλωσσία της γενιάς τους (Ανδρουτσόπουλος & Κακρίδη, 2010, σσ. 87-88).

Οι νέοι/νέες συχνά έχουν διαφορετικές κοινωνικές συμβάσεις και τρόπους επικοινωνίας που μπορεί να φαίνονται ανεπίσημοι ή αδιάφοροι για τις μεγαλύτερες ηλικιακές ομάδες. Αυτές οι διαφορές αντικατοπτρίζονται και στη γλώσσα τους. Η γλώσσα τους αλλάζει πολύ πιο γρήγορα από τη γλώσσα των μεγαλύτερων ηλικιακών ομάδων. Νέες λέξεις και φράσεις μπορούν να δημιουργηθούν και να γίνουν δημοφιλείς μέσα σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα λόγω της ταχείας διάδοσης μέσω του διαδικτύου. Συνολικά, ενώ η γλώσσα παραμένει το βασικό μέσο επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης για τους/τις νέους/νέες, η χρήση της διαφοροποιείται σημαντικά

από αυτήν άλλων ηλικιακών ομάδων, κυρίως λόγω της επίδρασης της τεχνολογίας και των κοινωνικών δικτύων (Παπαναστασίου, 2001, σσ. 49-51).

Καθώς, λοιπόν, οι νεανικές κουλτούρες ισχύουν σε παγκόσμιο επίπεδο, όπως για παράδειγμα ο χορός, η γνώση τους εκφράζεται χρησιμοποιώντας τα ίδια γλωσσικά δάνεια σε όλες τις γλώσσες (Ανδρουτσόπουλος & Κακρίδη, 2010, σσ. 87-88).

Ένα πολύ βασικό χαρακτηριστικό της γλώσσας των νέων είναι η δημιουργικότητα και, κατά συνέπεια, η δημιουργία. Οι νέοι/νέες χρησιμοποιούν τον γλωσσικό δανεισμό, επειδή έχουν την τάση να δίνουν στις παρέες τους συγκεκριμένους χαρακτηρισμούς, μέσω των οποίων αποκτούν κοινή ταυτότητα και ταυτόχρονα διαφοροποιούνται από άλλες ομάδες συνομηλίκων τους. Οι νέοι/νέες επιθυμούν να δανείζονται λέξεις και συγκεκριμένες εκφράσεις για να τις προσαρμόζουν στους κανόνες της λήπτριας γλώσσας. Χαρακτηριστικό παράδειγμα η λέξη “*freak out*”, η οποία έχει περάσει στα ελληνικά ως “*φρικόρω*” και προέρχεται από τη λέξη “*φρικό*” που σημαίνει ο περίεργος στην εμφάνιση, αλλά και στη συμπεριφορά.

Ο γλωσσικός δανεισμός αποτελεί μια διαδικασία μέσα από την οποία ανανεώνεται αλλά και δημιουργείται η γλώσσα των νέων, μέσα από την οποία οικοδομείται η ταυτότητά τους (Ανδρουτσόπουλος & Κακρίδη, 2010, σσ. 88-89).

2.7 Συνέπειες γλωσσικού δανεισμού στη γλωσσική διδασκαλία

Υπάρχουν πολλές περιπτώσεις ενηλίκων, αλλά και παιδιών οι οποίοι αν και βρίσκονται σε μια διαδικασία κατά την οποία μαθαίνουν μια γλώσσα, όταν ακούσουν μια λέξη προερχόμενη από μια άλλη γλώσσα, έχουν την τάση να την εντάξουν στο λεξιλόγιό τους και να την αναπροσαρμόζουν με αποτέλεσμα τη λανθασμένη χρήση

της.

Ακόμα μια σημαντική συνέπεια αφορά την αλλαγή της σημασίας μιας λέξης από τη μια γλώσσα στην άλλη με αποτέλεσμα τη λανθασμένη χρήση της, ενώ σε συγκεκριμένες περιπτώσεις παρατηρείται το φαινόμενο μια λέξη, η οποία διαθέτει περισσότερες από μια έννοιες, στη λήπτρια γλώσσα να χρησιμοποιείται αποκλειστικά με μία σημασία της. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η λέξη *party*, η οποία στην ελληνική γλώσσα χρησιμοποιείται μόνο με την έννοια της διασκέδασης (Παπαναστασίου, 2001, σ. 67).

3. Μεθοδολογία έρευνας

Στην παρούσα εργασία ερευνώνται οι αντιλήψεις γύρω από τον γλωσσικό δανεισμό στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Ο γλωσσικός δανεισμός όπως ειπώθηκε είναι ένα φαινόμενο διαχρονικό που υπήρχε και θα υπάρχει σε πολλές πτυχές της ζωής των ανθρώπων, και επομένως και η εκπαίδευση δε θα μπορούσε να αποτελεί εξαίρεση. Έτσι, μέσα από την έρευνα που πραγματοποιήθηκε αναμένεται να διαπιστωθούν οι στάσεις των εκπαιδευτικών και των μαθητών/ριών απέναντι στο συγκεκριμένο φαινόμενο, αν και κατά πόσο χρησιμοποιείται ο γλωσσικός δανεισμός στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση, και αν τελικά επηρεάζει θετικά ή αρνητικά την εκπαιδευτική διαδικασία.

3.1 Συλλογή δεδομένων

Για τη συγκεκριμένη έρευνα και τη συλλογή των δεδομένων που χρειάζονται

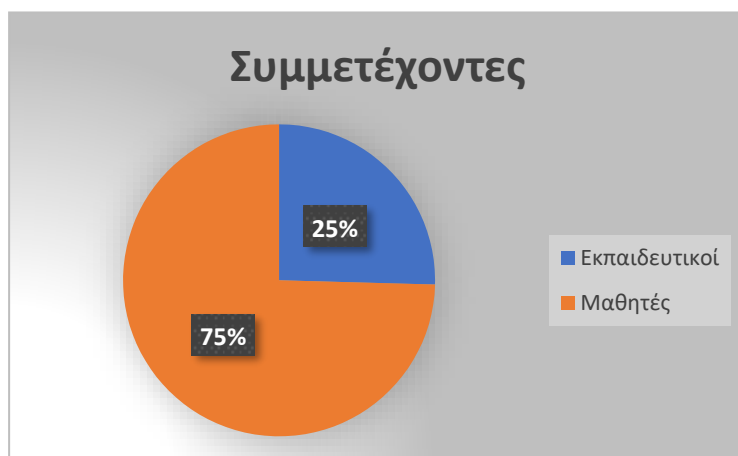
για την εξαγωγή συμπερασμάτων, επιλέχθηκε να πραγματοποιηθεί μια ποσοτική έρευνα σε ένα τυχαίο δείγμα πληθυσμού 59 ατόμων, τα οποία κλήθηκαν να συμπληρώσουν ένα σύντομο ερωτηματολόγιο με κλειστού τύπου ερωτήσεις. Οι συμμετέχοντες/συμμετέχουσες δεν ενημερώθηκαν για τον σκοπό της έρευνας, στο ερωτηματολόγιο δεν υπήρχε ο τίτλος, ώστε να μην είναι κανένας/καμία προϋδρασμένος/η σχετικά με αυτό, και οι απαντήσεις τους να είναι όσο το δυνατόν περισσότερο αντικειμενικές και αυθόρμητες. Βεβαίως, υπήρχε το πλεονέκτημα της ανώνυμης απάντησης, πράγμα που εξασφάλιζε ακόμα περισσότερο την αντικειμενικότητα και την ειλικρίνειά τους.

3.2 Συμμετέχοντες

Από τους 59 συμμετέχοντες/συμμετέχουσες οι 15 ήταν εκπαιδευτικοί, ενώ οι 44 ήταν μαθητές αλλά και μαθήτριες της ΣΤ' τάξης του Δημοτικού Σχολείου της Χώρας του νησιού της Άνδρου.

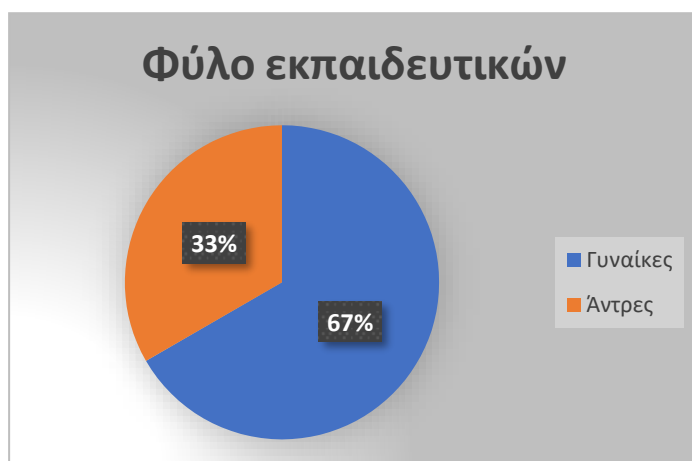
Η διαδικασία της έρευνας ολοκληρώθηκε τον Φεβρουάριο του 2024 και το σύνολο των ατόμων που απάντησαν στα ερωτηματολόγια ήταν 59. Από αυτά τα άτομα οι 15(14,75) είναι εκπαιδευτικοί της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (25%), και τα υπόλοιπα 44 (44,25) είναι μαθητές/ριες του Δημοτικού (75%) (διάγραμμα 1). Σε ό,τι αφορά τους εκπαιδευτικούς, συμμετείχαν 10 γυναίκες εκπαιδευτικοί (67%) και 5 άντρες (33%), ενώ στους μαθητές/ριες ανήκαν 24 κορίτσια (55%) και 20 αγόρια (45%) (διάγραμμα 2 & 3).

Διάγραμμα 1 : Ποσοστό συμμετεχόντων ανά ιδιότητα (σε %)

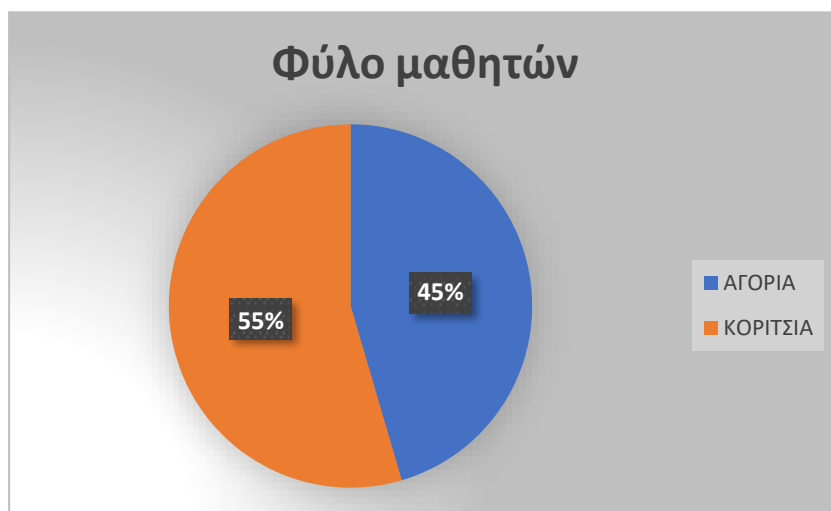

Παρατηρείται πως οι γυναίκες σαφώς καλύπτουν το μεγαλύτερο μέρος του ποσοστού σε σχέση με τους άντρες, και αυτό σημαίνει ενδεχομένως πως οι γυναίκες γενικότερα έχουν μια μεγαλύτερη παρουσία στη γλωσσική εκπαιδευτική διαδικασία, ενώ και στο διάγραμμα 3 που αφορά την κατανομή του φύλου των μαθητών/ριών, επίσης, το ποσοστό των κοριτσιών είναι μεγαλύτερο σε σχέση με τα αγόρια.

Διάγραμμα 2 : Ποσοστό συμμετεχόντων εκπαιδευτικών ανά φύλο (σε %)

Διάγραμμα 3: Ποσοστό συμμετεχόντων μαθητών ανά φύλο (σε %)

Με βάση το διάγραμμα 4, το μεγαλύτερο ποσοστό των ηλικιών των εκπαιδευτικών ήταν η ηλικιακή ομάδα 35-49 (68%), ενώ η αμέσως επόμενη ηλικιακή ομάδα είναι 25-34 με ποσοστό (24%). Τέλος, σε ένα πολύ μικρό ποσοστό στην ερευνητική διαδικασία συμμετέχουν εκπαιδευτικοί που ανήκουν στην ηλικιακή ομάδα 50-64 με ποσοστό μόλις 8%, ενώ η ηλικιακή ομάδα 16-24, όπως ήταν αναμενόμενο, δεν είχε καμία συμμετοχή. Επομένως, οι απαντήσεις που δόθηκαν, αφορούσαν κυρίως απόψεις και εμπειρίες εκπαιδευτικών 35-49 ετών.

Διάγραμμα 4: Κατανομή συχνότητας ηλικίας των εκπαιδευτικών (σε %)

Τα ερωτηματολόγια που διανεμήθηκαν σε εκπαιδευτικούς και καθηγητές/ριες περιλάμβαναν κυρίως ερωτήσεις που αφορούσαν τη συχνότητα που χρησιμοποιούνται

λέξεις οι οποίες προέρχονται από άλλες χώρες, κατά τη διάρκεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας στη σχολική αίθουσα. Επίσης, περιλάμβαναν ερωτήσεις που ζητούσαν τις προσωπικές τους απόψεις επί του συγκεκριμένου θέματος. Στη συνέχεια θα διερευνηθούν με λεπτομέρεια τα εν λόγω ερωτήματα.

3.3 Ερευνητικό εργαλείο

Για τη συλλογή των δεδομένων μοιράστηκαν τα ερωτηματολόγια στους/στις συμμετέχοντες/συμμετέχουσες. Τα ερωτηματολόγια αποτελούνταν από 20 ερωτήσεις προς τους εκπαιδευτικούς και 14 ερωτήσεις προς τους/τις μαθητές/ριες. Οι ερωτήσεις για τις δύο κατηγορίες των εκπαιδευτικών και των μαθητών/ριών, ήταν διαφορετικές. Όλες οι ερωτήσεις, όπως αναφέρθηκε, ήταν κλειστού τύπου, και χωρίζονταν σε δύο ευρείες κατηγορίες: οι πρώτες αφορούσαν τα δημογραφικά στοιχεία των συμμετεχόντων/συμμετεχουσών και οι επόμενες ερωτήσεις αφορούσαν τη συχνότητα εμφάνισης του γλωσσικού δανεισμού στις τάξεις, αλλά και τις απόψεις τόσο των εκπαιδευτικών όσο και των μαθητών/ριών σχετικά με αυτόν.

3.4 Διαδικασία έρευνας

Η ερευνητική διαδικασία ξεκίνησε τον Ιανουάριο του 2024. Αρχικά, πραγματοποιήθηκε δια ζώσης επικοινωνία με τη διευθύντρια του σχολείου, ώστε να εγκρίνει τη διαδικασία που θα συμμετείχαν τόσο οι εκπαιδευτικοί όσο και οι μαθητές. Η διευθύντρια έδωσε άμεσα τη θετική της απάντηση και, μάλιστα, προσφέρθηκε η ίδια να συμμετέχει, ώστε να συλλεχθούν ακόμα περισσότερα δεδομένα για την έρευνα.

Αφού δόθηκε η συγκατάθεση της διευθύντριας της σχολική μονάδας, τις επόμενες μέρες, διανεμήθηκαν τα ερωτηματολόγια στους εκπαιδευτικούς και στους/στις μαθητές/τριες, ώστε να ξεκινήσει η διαδικασία της έρευνας. Τονίστηκε, μάλιστα, ότι τα ερωτηματολόγια θα μπορούσαν να συμπληρωθούν από τους εκπαιδευτικούς σε ώρα εκτός σχολείου ή σε οποιαδήποτε ώρα και μέρα οι ίδιοι/ες επιθυμούσαν, ώστε να είναι απαλλαγμένοι από το άγχος του χρόνου, να μη νιώσουν δεσμευμένοι και να είναι όσο το δυνατόν πιο συγκεντρωμένοι κατά τη συμπλήρωσή του.

Σε ό,τι αφορά τους/τις μαθητές/ριες, καταρχάς στάλθηκαν τα έγγραφα με τις συγκαταθέσεις των γονέων που θα έπρεπε να υπογραφούν από τους ίδιους, εφόσον επιτρέπουν στα παιδιά τους να συμμετέχουν στην ερευνητική διαδικασία, συμπληρώνοντας το δικό τους ερωτηματολόγιο.

Το επόμενο βήμα ήταν να φροντιστεί η ηθική και η δεοντολογία κατά τη διάρκεια της έρευνας (Τσιώλης, 2014, σ. 52). Υπήρξε σαφής ενημέρωση προς όλους/όλες ότι οι απαντήσεις θα ήταν ανώνυμες και άκρως εμπιστευτικές.

Επιπλέον, ο/η κάθε συμμετέχοντας/συμμετέχουσα ενημερώθηκε για τον εκτιμώμενο χρόνο συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου, για το γεγονός ότι η συμμετοχή του/της στην έρευνα είναι προαιρετική, ενώ δόθηκε η δυνατότητα αποχώρησης από τη διαδικασία συμπλήρωσης αν σε οποιαδήποτε στιγμή το αισθανθεί, χωρίς καμία επίπτωση.

3.5 Ηθικά ζητήματα- περιορισμοί έρευνας

Σύμφωνα με τον Creswell (2016, σ. 24-25), τα ηθικά ζητήματα στη διαδικασία και την πραγματοποίηση μιας ερευνητικής διαδικασίας αφορούν τον σεβασμό που θα πρέπει να υπάρχει απέναντι στον/στη συμμετέχοντα/συμμετέχουσα. Καταβάλλεται, λοιπόν, ιδιαίτερη προσπάθεια να παρουσιαστούν τα δεδομένα και τα συμπεράσματα με

πλήρη αντικειμενικότητα. Στο πλαίσιο του σεβασμού απέναντι στους/στις συμμετέχοντες/συμμετέχουσες, υπήρξε μέριμνα να καταστεί σαφές πως σε κάθε περίπτωση θα παραμείνουν προστατευμένοι διατηρώντας την ανωνυμία τους.

Οι δυσκολίες και οι περιορισμοί σχετίζονταν με το μικρό δείγμα των συμμετεχόντων/συμμετεχουσών, ιδιαίτερα των εκπαιδευτικών, καθώς ήταν μόλις 15 άτομα λόγω του γεγονότος ότι το σχολείο που έγινε η έρευνα βρίσκεται σε νησί, οπότε και ήταν αναμενόμενος ο μικρός αριθμός συμμετεχόντων. Επίσης, σε πολλούς/ες εκπαιδευτικούς αλλά και μαθητές/ριες παρατηρήθηκε ένας δισταγμός λόγω του περιορισμένου ελεύθερου χρόνου που διέθεταν μέσα στην ημέρα τους. Ορισμένοι συμμετέχοντες/συμμετέχουσες, μάλιστα, παράτην προθυμία τους για συμμετοχή στην ερευνητική διαδικασία, είχαν ένα γεμάτο πρόγραμμα στην καθημερινότητά τους, με αποτέλεσμα κάποιοι να αμελήσουν να συμπληρώσουν το ερωτηματολόγιο και η διαδικασία να καθυστερήσει να ολοκληρωθεί. Επιπλέον, δόθηκε η δυνατότητα της αποστολής των ερωτηματολογίων μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (email) στους εκπαιδευτικούς που απουσίαζαν κατά την ημέρα διανομής των ερωτηματολογίων, έτσι ώστε να συλλεχθεί όσο το δυνατό μεγαλύτερο δείγμα για την έρευνα. Στο επόμενο κεφάλαιο, θα παρουσιαστούν αναλυτικά όλα τα αποτελέσματα της συγκεκριμένης έρευνας, ενώ το ερωτηματολόγιο με τις ερωτήσεις που τέθηκαν τόσο στους εκπαιδευτικούς όσο και στους/στις μαθητές/ριες βρίσκεται στο παράρτημα της παρούσας διπλωματικής.

4. Ανάλυση αποτελεσμάτων

4.1 Διερεύνηση ερωτηματολογίου εκπαιδευτικών

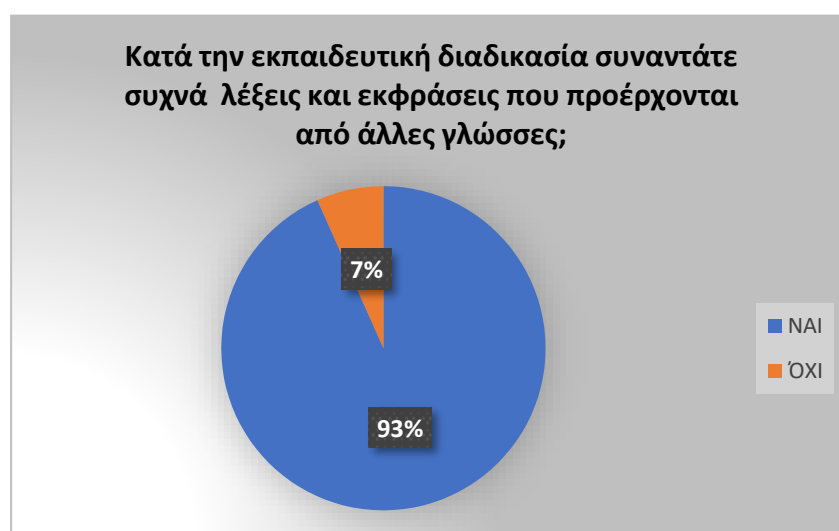
4.1.1. Συχνότητα δάνειων λέξεων μέσα στην τάξη (Ερώτηση 1)

Η πρώτη ερώτηση σχετίζεται με τη συχνότητα των δανεικών λέξεων και των εκφράσεων που συναντάνε οι εκπαιδευτικοί μέσα στην τάξη. Η διατύπωση της ερώτησης 1 έχει ως εξής:

Ερώτηση 1: Κατά την εκπαιδευτική διαδικασία συναντάτε συχνά λέξεις και εκφράσεις που προέρχονται από άλλες γλώσσες;

Στο διάγραμμα (Διάγραμμα 5) που ακολουθεί απεικονίζεται το ποσοστό που ανήκει σε κάθε απάντηση, με τη θετική απάντηση να φαίνεται πως κατέχει το συντριπτικό ποσοστό (93%), ενώ σε πολύ μικρό ποσοστό, με μόλις 7% η απάντηση ήταν αρνητική. Αυτό σημαίνει πως υπάρχει κατά γενική ομολογία στις σχολικές αίθουσες έντονη παρουσία ξένων λέξεων και εκφράσεων.

Διάγραμμα 5: Εκτίμηση συχνότητας χρήσης δάνειων λέξεων στην εκπαιδευτική διαδικασία.

4.1.2 Κρίση εκπαιδευτικών αναφορικά με τη χρήση ξένων λέξεων ως μια ενδιαφέρουσα διαδικασία (Ερώτηση 2)

Η δεύτερη ερώτηση αφορά τη χρήση ξένων λέξεων και αν αυτή συνιστά ενδιαφέρουσα διαδικασία στην τάξη. Η διατύπωση της ερώτησης 2 έχει ως εξής:

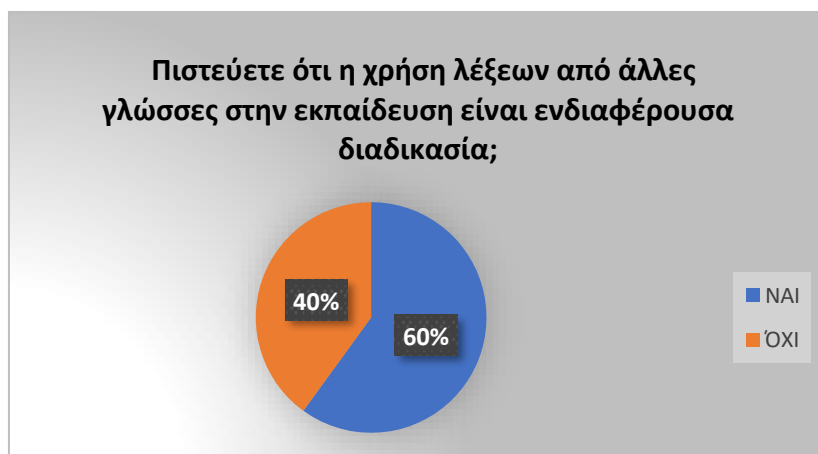
Ερώτηση 2: Θεωρείτε πως η χρήση ξένων λέξεων από τους/τις μαθητές/ριες σας αποτελεί μια ενδιαφέρουσα διαδικασία κατά την εκπαιδευτική πράξη;

Τα ποσοστά των απαντήσεων διαφέρουν από την προηγούμενη ερώτηση. Αν και η θετική απάντηση υπερτερεί σε σχέση με την αρνητική (Διάγραμμα 6), ωστόσο, η απόκλιση των δύο απαντήσεων δεν είναι τόσο μεγάλη. Συγκεκριμένα, το μεγαλύτερο ποσοστό (60%), πράγματι βρίσκει τη διαδικασία ενδιαφέρουσα ωστόσο, υπάρχει και ένα αντίστοιχα μεγάλο ποσοστό εκπαιδευτικών, και συγκεκριμένα το 40%, οι οποίοι απάντησαν ακριβώς το αντίθετο, ότι δηλαδή δε θεωρούν τη χρήση ξένων λέξεων στην εκπαιδευτική διαδικασία ενδιαφέρουσα. Τα ποσοστά στο συγκεκριμένο ερώτημα φαίνεται πως δεν έχουν μεγάλη απόκλιση και ενώ υπάρχουν εκπαιδευτικοί που βρίσκουν ότι είναι μια διαδικασία ενδιαφέρουσα στο εκπαιδευτικό τους έργο, από την άλλη πλευρά ένα μεγάλο ποσοστό θεωρούν πως δεν αποτελεί ενδιαφέρουσα διαδικασία.

Το γεγονός ότι το 60% των εκπαιδευτικών θεωρούν τη χρήση ξένων λέξεων ως μια ενδιαφέρουσα διαδικασία υποδηλώνει ότι υπάρχει μια θετική διάθεση στην ένταξη ξένων γλωσσών στο εκπαιδευτικό πλαίσιο. Ωστόσο, το γεγονός ότι το 40% είναι αρνητικό απέναντι σε αυτό δείχνει ότι υπάρχουν εκπαιδευτικοί που προτιμούν την πιο παραδοσιακή προσέγγιση στη γλωσσική εκπαίδευση, χωρίς τη χρήση ξένων λέξεων. Αυτή η διαφοροποίηση στις απόψεις τους μπορεί να οφείλεται σε ποικίλους παράγοντες, όπως η εκπαιδευτική φιλοσοφία, ο πολιτισμικός και γλωσσικός

πλούτος των μαθητών, αλλά και οι προσωπικές πεποιθήσεις του κάθε εκπαιδευτικού. Συνολικά, αυτή η διαφοροποίηση αποτυπώνει την ποικιλία απόψεων και προσεγγίσεων που χαρακτηρίζει τον εκπαιδευτικό κόσμο.

Διάγραμμα 6: Άποψη εκπαιδευτικών για το αν θεωρούν τη χρήση ξένων λέξεων από τους/τις μαθητές/ριες μια ενδιαφέρουσα διαδικασία κατά την εκπαιδευτική πράξη

4.1.2.1 Κρίση εκπαιδευτικών αναφορικά με τη χρήση ξένων λέξεων ως διαδικασία χρήσιμη για την εκπαιδευτική δράση (Ερώτηση 3)

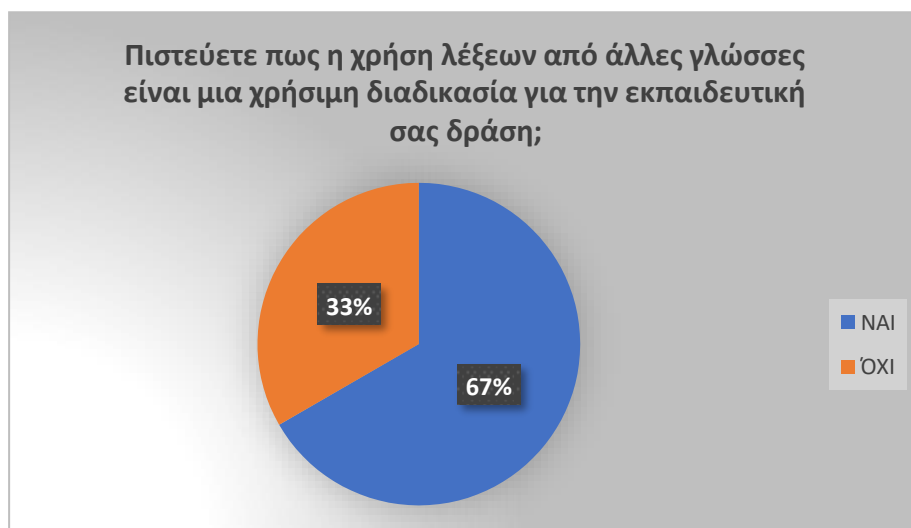
Η τρίτη ερώτηση σχετίζεται με σχετικά με το αν, τελικά θεωρούν την χρήση ξένων λέξεων μια διαδικασία χρήσιμη για την εκπαιδευτική τους δράση. Η διατύπωση της ερώτησης 3 έχει ως εξής:

Ερώτηση 3: Πιστεύετε πως η χρήση λέξεων από άλλες γλώσσες είναι μια χρήσιμη διαδικασία για την εκπαιδευτική σας δράση;

Τα ποσοστά των απαντήσεων ήταν παρόμοια με την προηγούμενη ερώτηση όπου το 67% φαίνεται να θεωρεί πως πράγματι η χρήση ξένων λέξεων λειτουργεί βοηθητικά και είναι χρήσιμη για αυτούς, ενώ το 33% έχουν την αντίθετη άποψη και θεωρούν πως η χρήση τους δεν αποτελεί ένα βοηθητικό εργαλείο στην εκπαιδευτική τους δράση.

Φυσικά αυτό ήταν αναμενόμενο, καθώς οι εκπαιδευτικοί που απάντησαν πως ο γλωσσικός δανεισμός είναι μια ενδιαφέρουσα διαδικασία, θεωρούν πως είναι και ένα βοηθητικό εργαλείο στην εκπαιδευτική τους δράση, και αντιλαμβάνονται την πολυγλωσσία ως μέσο ενίσχυσης της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Παρ' όλα αυτά, το γεγονός ότι το 33% εξακολουθεί να έχει αντίθετη άποψη υποδεικνύει ότι υπάρχει διαφωνία και πιθανώς αμφιβολία μεταξύ των εκπαιδευτικών σχετικά με την αποτελεσματικότητα και τη χρησιμότητα της ενσωμάτωσης ξένων λέξεων στην εκπαιδευτική διαδικασία. Η συνεχής αντιπαράθεση αυτών των απόψεων μπορεί να είναι ένδειξη για τη σύνθετη φύση της εκπαιδευτικής πραγματικότητας και την ανάγκη για περαιτέρω συζήτηση και έρευνα σε αυτό το θέμα.

Διάγραμμα 7: Κρίση εκπαιδευτικών σχετικά με το αν η χρήση λέξεων από άλλες γλώσσες είναι μια χρήσιμη διαδικασία για την εκπαιδευτική σας δράση;

4.1.3 Πώς οι διαφορετικές προελεύσεις μαθητών επηρεάζουν την κοινωνική δυναμική της τάξης (Ερώτηση 4)

Η τέταρτη ερώτηση σχετίζεται με την προσωπική άποψη των εκπαιδευτικών σχετικά με τις επιπτώσεις που μπορεί να έχουν οι διάφορες γλωσσικές προελεύσεις στη δυναμική της σχολικής αίθουσας. Η διατύπωση της ερώτησης 4 έχει ως εξής:

Ερώτηση 4: Πώς θεωρείτε ότι οι διαφορετικές γλωσσικές προελεύσεις των μαθητών/ριών επηρεάζουν την κοινωνική δυναμική στην τάξη;

Οι απαντήσεις που δόθηκαν από τους εκπαιδευτικούς είναι τρεις. Η πρώτη αφορούσε τη θετική επίπτωση με ποσοστό 33%, την αρνητική με 20%, ενώ η τελευταία απάντηση δήλωνε καμία επίπτωση με το μεγαλύτερο ποσοστό 47% (Διάγραμμα 8).

Η ποικιλία απόψεων που παρουσιάζεται στις απαντήσεις των εκπαιδευτικών σχετικά με τις επιπτώσεις των διαφορετικών γλωσσικών προελεύσεων στη δυναμική της σχολικής αίθουσας αποτυπώνει την πολυπλοκότητα και τη δυσκολία της θέσπισης γενικευμένων κανόνων ή γνωμοδοτήσεων σε αυτό το θέμα. Ενώ το 33% των εκπαιδευτικών αναγνωρίζει τη θετική επίδραση των διαφορετικών γλωσσικών προελεύσεων στη σχολική αίθουσα, το 20% εκφράζει ανησυχίες για αρνητικές επιπτώσεις. Το μεγαλύτερο ποσοστό των εκπαιδευτικών (47%) υπογραμμίζει ότι δεν έχουν παρατηρήσει συγκεκριμένες επιπτώσεις στη δυναμική της αίθουσας από τις διαφορετικές γλωσσικές προελεύσεις, υποδεικνύοντας μια πιθανή ουδέτερη ή διαφαινόμενη επίδραση.

Διάγραμμα 8: Επιπτώσεις των διάφορων γλωσσικών προελεύσεων στη δυναμική της σχολικής αίθουσας

4.1.4 Πώς θεωρείτε τη σημασία της διατήρησης της γλωσσικής πολυμορφίας στο εκπαιδευτικό περιβάλλον; (Ερώτηση 5)

Η πέμπτη ερώτηση σχετίζεται με την προσωπική άποψη των εκπαιδευτικών σχετικά με το αν και κατά πόσο οι ίδιοι θεωρούν σημαντικό να διατηρηθούν οι γλωσσικές πολυμορφίες μέσα στο σχολικό πλαίσιο. Η διατύπωση της ερώτησης 5 έχει ως εξής:

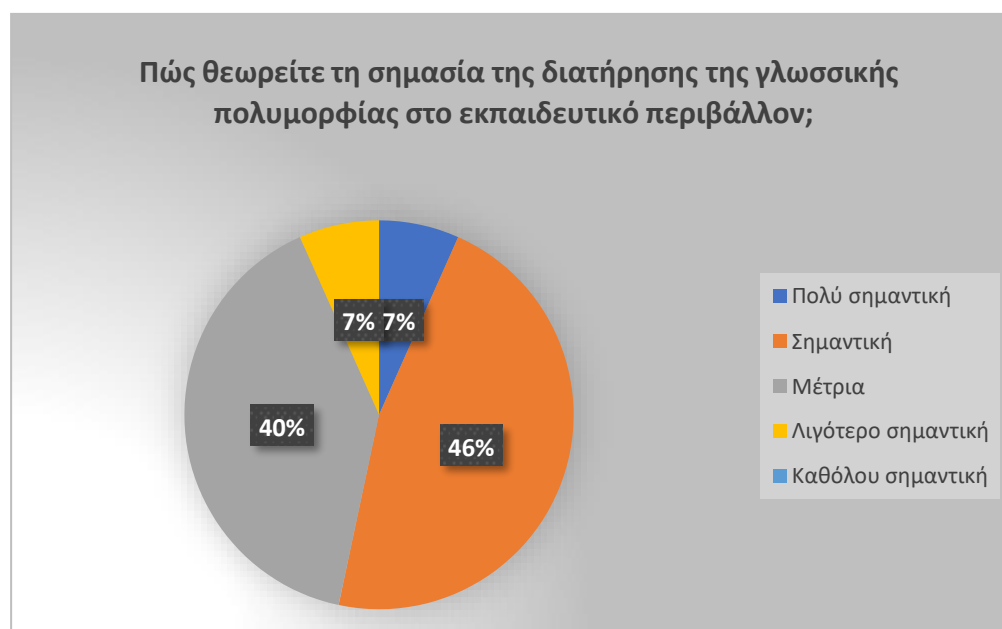
Ερώτηση 5: Πώς θεωρείτε τη σημασία της διατήρησης της γλωσσικής πολυμορφίας στο εκπαιδευτικό περιβάλλον;

Οι απαντήσεις παρουσιάζουν ενδιαφέρον, καθώς φαίνεται πως η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών, θεωρούν την παρουσία της γλωσσικής πολυμορφίας από λίγο έως πολύ σημαντική. Πιο συγκεκριμένα, όπως παρουσιάζεται και στο Διάγραμμα 9, το μεγαλύτερο ποσοστό των απαντήσεων καλύπτουν τις απαντήσεις “μέτρια” και “σημαντική” με ποσοστά 40% και 46% αντίστοιχα, ενώ πολύ μικρότερα ποσοστά κατέχουν οι απαντήσεις “λιγότερο” και “πολύ σημαντική” με 7% η κάθε μια. Τέλος, υπήρχε επιλογή οι εκπαιδευτικοί να απαντήσουν “καθόλου σημαντική”, ωστόσο,

κανείς δεν την επέλεξε.

Η ευρεία αποδοχή της σημασίας από το μεγαλύτερο ποσοστό των εκπαιδευτικών της διατήρησης της γλωσσικής πολυμορφίας μέσα στο σχολικό πλαίσιο από τους εκπαιδευτικούς αντικατοπτρίζει μια συνειδητοποίηση της σημαντικότητας της πολυγλωσσίας και του πολυπολιτισμικού πλαισίου στη σύγχρονη εκπαίδευση. Είναι ενθαρρυντικό το γεγονός ότι κανείς εκπαιδευτικός δεν θεώρησε τη διατήρηση της γλωσσικής πολυμορφίας ως "καθόλου σημαντική", υποδεικνύοντας έτσι μια ολοκληρωμένη κατανόηση της αξίας της γλωσσικής πολυμορφίας στο εκπαιδευτικό πλαίσιο. Αυτή η πολυποίκιλη προσέγγιση και αντίληψη μπορεί να ενισχύσει τη διαπολιτισμική εκπαίδευση και να συμβάλει στη δημιουργία ενός πιο ανοικτού, ανεκτικού και πολυδιάστατου εκπαιδευτικού περιβάλλοντος.

Διάγραμμα 9: Σημασία διατήρησης της γλωσσικής ποικιλομορφίας

4.1.5 Εσείς χρησιμοποιείτε δανεικές λέξεις ή εκφράσεις από άλλες γλώσσες κατά τη διάρκεια του εκπαιδευτικού σας έργου;

Η έκτη ερώτηση σχετίζεται με την προσωπική άποψη των εκπαιδευτικών σχετικά με το αν οι ίδιοι χρησιμοποιούν δάνειες λέξεις ή και εκφράσεις από διαφορετικές γλώσσες κατά την διάρκεια του εκπαιδευτικού τους έργου. Η διατύπωση της ερώτησης 6 έχει ως εξής:

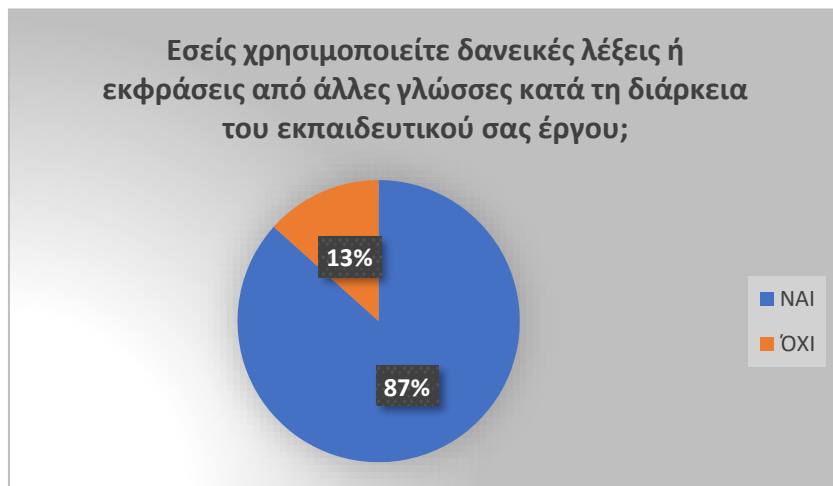
Ερώτηση 6: Εσείς χρησιμοποιείτε δανεικές λέξεις ή εκφράσεις από άλλες γλώσσες κατά τη διάρκεια του εκπαιδευτικού σας έργου;

Από τις απαντήσεις που δόθηκαν φαίνεται πως ένα μεγάλο ποσοστό εκπαιδευτικών χρησιμοποιούν δάνειες λέξεις και εκφράσεις. Συγκεκριμένα, το 87% των εκπαιδευτικών υποστηρίζει πως πράγματι χρησιμοποιεί τέτοιου είδους λέξεις, ενώ μόλις ένα πολύ μικρό ποσοστό του ύψους 13%, δήλωσαν πως δεν χρησιμοποιούν καθόλου αυτό το λεξιλόγιο.

Το υψηλό ποσοστό χρήσης δάνειων λέξεων και εκφράσεων από τους εκπαιδευτικούς (87%) υποδεικνύει την ύπαρξη μιας ευρείας αποδοχής και χρήσης της πολυγλωσσίας στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Η χρήση δάνειων λέξεων και εκφράσεων μπορεί να εμπλουτίζει το λεξιλόγιο των μαθητών, να προωθήσει την κατανόηση της πολυπολιτισμικής πραγματικότητας και να δημιουργήσει ένα πιο διαφοροποιημένο και πλούσιο εκπαιδευτικό περιβάλλον. Αντίθετα, το ποσοστό των 13% των εκπαιδευτικών που δεν χρησιμοποιούν δάνειες λέξεις μπορεί να αντικατοπτρίζει μια προτίμηση για μια πιο παραδοσιακή προσέγγιση στη γλωσσική εκπαίδευση ή μπορεί να οφείλεται σε προσωπικές προτιμήσεις ή πεποιθήσεις των εκπαιδευτικών. Συνολικά, αυτή η διαφοροποίηση στη χρήση δάνειων λέξεων αποτυπώνει την πολυμορφία και την πολυπλοκότητα του εκπαιδευτικού περιβάλλοντος και των προσεγγίσεων που υιοθετούνται ανάλογα με τις ανάγκες και τις

προτιμήσεις των εκπαιδευτικών.

Διάγραμμα 10: Χρήση δανεικών λέξεων κατά την εκπαιδευτική δράση

4.1.6 Πόσο συχνά χρησιμοποιείτε λέξεις από άλλες γλώσσες κατά τη διδασκαλία

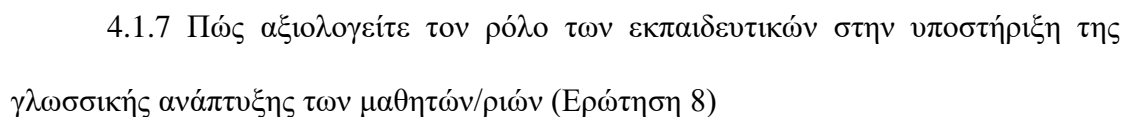
Η έβδομη ερώτηση αφορούσε τη δράση των εκπαιδευτικών μέσα στην σχολική αίθουσα, και αν και κατά πόσο τελικά οι ίδιοι κατά την εκπαιδευτική διαδικασία χρησιμοποιούν λέξεις από άλλες γλώσσες. Η διατύπωση της ερώτησης 7 έχει ως εξής:

Ερώτηση 7: Πόσο συχνά χρησιμοποιείτε λέξεις από άλλες γλώσσες κατά τη διδασκαλία;

Συνεχίζοντας το ερωτηματολόγιο, η επόμενη ερώτηση αφορούσε τη δράση των εκπαιδευτικών μέσα στην σχολική αίθουσα, και αν και κατά πόσο τελικά οι ίδιοι κατά την εκπαιδευτική διαδικασία χρησιμοποιούν λέξεις από άλλες γλώσσες. Από τις απαντήσεις τους, φαίνεται πως η χρήση των ξένων λέξεων μέσα στην σχολική αίθουσα από τους εκπαιδευτικούς είναι συχνή με ποσοστό 60% ή σπάνια με ποσοστό 33%, ενώ ένα πολύ μικρό ποσοστό με μόλις 7% απάντησε ποτέ. Η απάντηση πάντα, δεν προτιμήθηκε από κανέναν εκπαιδευτικό.

Η συχνή χρήση ξένων λέξεων μέσα στη σχολική αίθουσα από τους

Διάγραμμα 11: Συχνότητα χρήσης λέξεων προερχόμενες από άλλες γλώσσες

Ερώτηση 8: Πώς αξιολογείτε τον ρόλο των εκπαιδευτικών στην υποστήριξη της

γλωσσικής ανάπτυξης των μαθητών/ριών;

Οι απαντήσεις που δόθηκαν, όπως παρουσιάζονται στο Διάγραμμα 12, παρουσιάζουν μια ιδιαιτερότητα. Στο συγκεκριμένο ερώτημα μόνο δύο επιλογές απαντήσεων προτιμήθηκαν. Η πρώτη απάντηση ήταν πως ο ρόλος των εκπαιδευτικών είναι θετικός με ποσοστό 40% και αντίστοιχα η επόμενη απάντηση που αφορούσε τον πολύ θετικό ρόλο, πήρε 60%. Οι επόμενες απαντήσεις δεν προτιμήθηκαν από τους εκπαιδευτικούς. Όλοι, λοιπόν, οι εκπαιδευτικοί φαίνεται πως έχουν λάβει σοβαρά τον δικό τους ρόλο ως επαγγελματίες, γνωρίζοντας ή πιστεύοντας την μεγάλη επιρροή που ασκούν απέναντι στους μαθητές τους.

Η αναγνώριση του θετικού ρόλου των εκπαιδευτικών στην υποστήριξη της γλωσσικής ανάπτυξης των μαθητών είναι σημαντική και αντανακλά τη συνειδητοποίηση της επιρροής που έχουν στην εκπαιδευτική διαδικασία. Η συντριπτική πλειονότητα των εκπαιδευτικών που θεωρούν τον ρόλο τους θετικό (60%) ή πολύ θετικό (40%) υπογραμμίζει τη σημασία που δίνεται στην προσωπική ανάπτυξη και ευημερία των μαθητών μέσω της γλωσσικής εκπαίδευσης. Επίσης, η επιλογή αυτών των απαντήσεων από τους εκπαιδευτικούς υποδεικνύει μια επίγνωση της σημασίας της επαγγελματικής τους ευθύνης και του αντικτύπου που μπορούν να έχουν στη ζωή των μαθητών τους. Αυτή η συνειδητοποίηση είναι θετική για την ανάπτυξη ενός εμπλουτισμένου εκπαιδευτικού περιβάλλοντος που σέβεται τις ανάγκες και τις διαφορετικότητες των μαθητών.

Διάγραμμα 12: Άποψη εκπαιδευτικών για τον ρόλο τους στην υποστήριξη της γλωσσικής ανάπτυξης των μαθητών/ριών

4.1.8 Επίδραση γλωσσικών δεξιοτήτων στις διαπολιτισμικές σχέσεις των μαθητών (Ερώτηση 9)

Η ένατη ερώτηση αφορούσε την προσωπική τους κρίση για το αν πιστεύουν οι ίδιοι ότι η ανάπτυξη γλωσσικών δεξιοτήτων σε πολλές γλώσσες έχει θετική επίδραση στην ευελιξία και τις διαπολιτισμικές σχέσεις των μαθητών. Η διατύπωση της ερώτησης 9 έχει ως εξής:

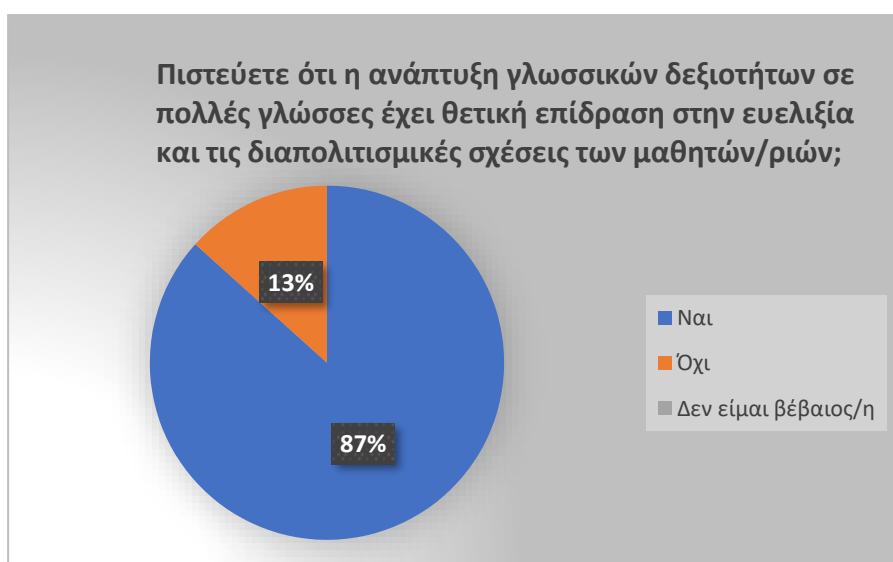
Ερώτηση 9: Πιστεύετε ότι η ανάπτυξη γλωσσικών δεξιοτήτων σε πολλές γλώσσες έχει θετική επίδραση στην ευελιξία και τις διαπολιτισμικές σχέσεις των μαθητών/ριών;

Οι απαντήσεις που δόθηκαν ήταν θετικές στην συντριπτική τους πλειοψηφία με ποσοστό 87%, ενώ ένα πολύ μικρό ποσοστό με 13% απάντησαν αρνητικά.

Η υψηλή αναγνώριση της θετικής επίδρασης της ανάπτυξης γλωσσικών δεξιοτήτων σε πολλές γλώσσες στην ευελιξία και τις διαπολιτισμικές σχέσεις των μαθητών (87%) αποτελεί ένα σημαντικό μήνυμα. Υπογραμμίζει την αναγκαιότητα της πολυγλωσσίας και της πολυπολιτισμικότητας στη σύγχρονη εκπαιδευτική πρακτική. Η

ικανότητα των μαθητών να επικοινωνούν και να αλληλοεπιδρούν αποτελεί ένα σημαντικό εργαλείο για την ανάπτυξη της κοινωνικής και πολιτισμικής τους κατανόησης και ευαισθησίας. Η μικρή μειοψηφία που απάντησε αρνητικά (13%) ενδέχεται να αντανakλά μια πιθανή αντίσταση ή ανησυχία σχετικά με τις προκλήσεις που μπορεί να εγείρει η εκμάθηση πολλών γλωσσών, όπως η ανησυχία για την απορρόφηση της εκπαιδευτικής ύλης ή η δυσκολία που μπορεί να αντιμετωπίσουν οι μαθητές στην κατανόηση και επικοινωνία σε πολλές γλώσσες.

Διάγραμμα 13: Άποψη εκπαιδευτικών για την ανάπτυξη των γλωσσικών δεξιοτήτων

4.1.9 Επικοινωνία μεταξύ μαθητών/ριών που μιλούν διαφορετικές γλώσσες στο σχολείο (Ερώτηση 10)

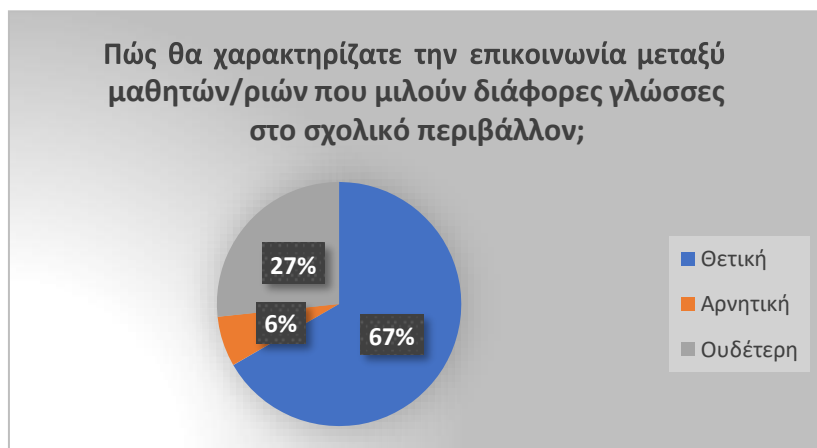
Η δέκατη ερώτηση αφορούσε την επικοινωνία των μαθητών τους, οι οποίοι μιλούν διαφορετικές γλώσσες, και αν αυτή είναι θετική ή όχι κατά την αλληλεπίδρασή τους.. Η διατύπωση της ερώτησης 10 έχει ως εξής:

Ερώτηση 10: Πώς θα χαρακτηρίζατε την επικοινωνία μεταξύ μαθητών/ριών που μιλούν διάφορες γλώσσες στο σχολικό περιβάλλον;

Συγκεκριμένα, οι απαντήσεις που δόθηκαν αφορούσαν κυρίως στην θετική, στην αρνητική ή στην μη επικοινωνία που αναπτύσσεται ανάμεσα στους συμμαθητές. Το μεγαλύτερο ποσοστό (67%), έχει λάβει θετικές απαντήσεις, ενώ το 27% έχει λάβει τις απαντήσεις που αφορά την ουδέτερη επικοινωνία. Τέλος, ένα πολύ μικρό ποσοστό, μόλις το 6% απάντησε αρνητικά. Η επικοινωνία, λοιπόν, μεταξύ των μαθητών που μιλούν διαφορετικές γλώσσες μπορεί να έχει κυρίως θετικό πρόσημο στην αλληλεπίδρασή τους.

Οι απαντήσεις που υποδεικνύουν θετική επικοινωνία (67%) υποστηρίζουν την ιδέα της πολυπολιτισμικής αλληλεπίδρασης και του αμοιβαίου σεβασμού μεταξύ των μαθητών. Το γεγονός ότι το μεγαλύτερο ποσοστό εκπαιδευτικών διαπίστωσε θετική επικοινωνία μεταξύ των μαθητών τους προάγει την αντίληψη τους για τη σημασία της πολυπολιτισμικής εκπαίδευσης. Παρόλο που υπήρχε μικρότερο ποσοστό αρνητικών απαντήσεων (6%), αυτό μπορεί να είναι αποτέλεσμα προβληματισμού σχετικά με ενδεχόμενες προκλήσεις ή δυσκολίες στην αλληλεπίδραση λόγω γλωσσικών ή πολιτισμικών διαφορών. Αυτό υπογραμμίζει τη σημασία της υποστήριξης και της ενίσχυσης της πολυπολιτισμικής εκπαίδευσης στο σχολείο, προκειμένου να διασφαλιστεί η θετική αλληλεπίδραση και η αίσθηση ασφάλειας και ανοχής σε όλους τους μαθητές.

Διάγραμμα 14: Επίπτωση επικοινωνίας μαθητών/ τριών διαφορετικών γλωσσών στο σχολικό περιβάλλον

4.1.10 Πώς επηρεάζουν οι αντιλήψεις για τα γλωσσικά δάνεια τη σχέση μεταξύ των μαθητών και των εκπαιδευτικών (Ερώτηση 11)

Η ενδέκατη ερώτηση αφορούσε τις απαντήσεις των εκπαιδευτικών σχετικά με το αν οι αντιλήψεις που υπάρχουν για τα γλωσσικά δάνεια, μπορούν να επηρεάσουν τη σχέση μεταξύ των μαθητών και των εκπαιδευτικών. Η διατύπωση της ερώτησης 10 έχει ως εξής:

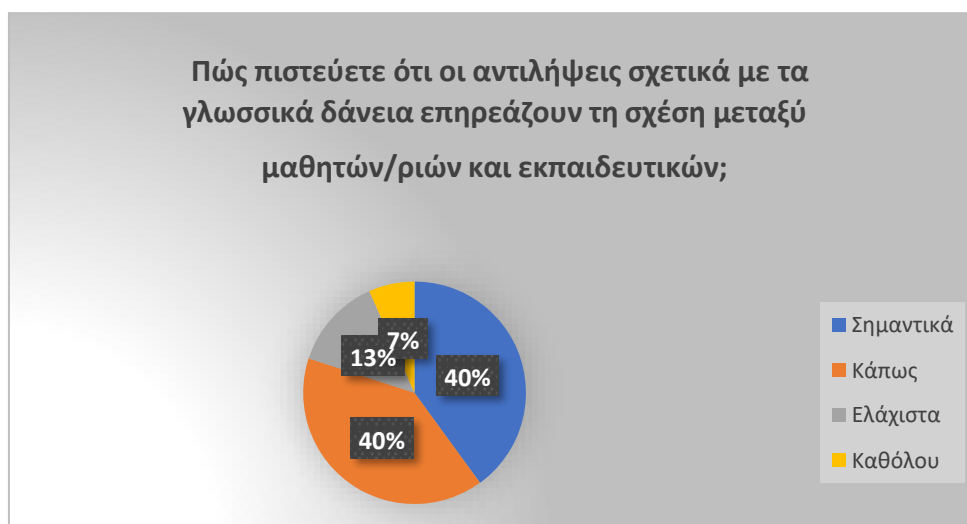
Ερώτηση 11: Πώς πιστεύετε ότι οι αντιλήψεις σχετικά με τα γλωσσικά δάνεια επηρεάζουν τη σχέση μεταξύ μαθητών/ριών και εκπαιδευτικών;

Από τις απόψεις των εκπαιδευτικών φαίνεται πως κατά κύριο λόγο πιστεύουν πως όντως οι αντιλήψεις για τα γλωσσικά δάνεια επηρεάζουν τις μεταξύ τους σχέσεις. Αυτό το βλέπουμε από την απάντηση “Σημαντικά”, η οποία έχει λάβει το 40% των απαντήσεων, όπως και η απάντηση “Κάπως”, η οποία έχει λάβει ακριβώς το ίδιο ποσοστό των απαντήσεων (40%). Οι απαντήσεις “Ελάχιστα” και “Καθόλου”, έλαβαν 13% και 7% αντίστοιχα.

Οι απαντήσεις “Σημαντικά” και “Κάπως”, που συνολικά αποτελούν το 80% των απαντήσεων, υπογραμμίζουν τη σημασία της ευαισθητοποίησης και της αντιμετώπισης

των γλωσσικών δανείων ως μέσου επικοινωνίας και ενδυνάμωσης των πολιτισμικών διαφορών. Οι χαμηλότερες απαντήσεις βρίσκονται στις κατηγορίες "Ελάχιστα" και "Καθόλου" (σύνολο 20%). Αυτές οι απαντήσεις παραμένουν μικρής σημασίας συγκριτικά με τις προηγούμενες κατηγορίες, υπογραμμίζοντας τη συνολική αντίληψη των εκπαιδευτικών για τη σημασία του θέματος.

Διάγραμμα 15: Επιρροή γλωσσικών δανείων στη σχέση μεταξύ των μαθητών/τριών και εκπαιδευτικών

4.1.11 Αντίδραση εκπαιδευτικών απέναντι στους μαθητές/ριες που χρησιμοποιούν λέξεις από άλλες γλώσσες στην τάξη (Ερώτηση 12)

Η δωδέκατη ερώτηση αφορούσε την αντίδρασή τους όταν έρχονται αντιμέτωποι με λέξεις προερχόμενες από άλλες γλώσσες μέσα στην τάξη. Η διατύπωση της ερώτησης 12 έχει ως εξής:

Ερώτηση 12: Πώς αντιδράτε όταν οι μαθητές/ριες σας χρησιμοποιούν λέξεις από άλλες γλώσσες μέσα στην τάξη;

Ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός πως τις περισσότερες απαντήσεις, και

συγκεκριμένα το 69%, έλαβε η απάντηση “Αδιαφορώ”. Αμέσως επόμενη απάντηση που έλαβε τις περισσότερες απαντήσεις ήταν η απάντηση “Ενθαρρύνω τη χρήση” με ποσοστό 19%, ενώ η απάντηση “Εναντιώνομαι” πήρε τις λιγότερες απαντήσεις με 12 % ποσοστό.

Η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών που απαντούν ότι "Αδιαφορούν" μπορεί να υποδεικνύει ένα είδος ουδετερότητας ή αδιαφορίας απέναντι στην προέλευση των λέξεων. Αυτό ενδέχεται να αποτυπώνει την άποψη ότι η προέλευση της λέξης δεν είναι το κυρίαρχο κριτήριο για την αξία της, αλλά η χρήση της και η συμβολή της στην επικοινωνία και την κατανόηση. Η απάντηση "Ενθαρρύνω τη χρήση" μπορεί να αντικατοπτρίζει μια προσέγγιση που ενισχύει την πολυγλωσσία και την ευελιξία στη γλωσσική ποικιλομορφία. Οι εκπαιδευτικοί που επιλέγουν αυτήν την απάντηση πιθανότατα θεωρούν τις ξένες λέξεις ως μια σημαντική ευκαιρία για εκπαιδευτική και πολιτισμική εμπλοκή. Τέλος, η απάντηση "Εναντιώνομαι" μπορεί να αντικατοπτρίζει μια πιο παραδοσιακή ή περιοριστική προσέγγιση προς τη γλωσσική ποικιλομορφία, ίσως λόγω ανησυχιών για τη σαφήνεια και την ακρίβεια της επικοινωνίας.

Διάγραμμα 16: Αντίδραση εκπαιδευτικών στη χρήση ξένων λέξεων από τους μαθητές

4.1.12 Εξειδίκευση των εκπαιδευτικών για τη διδασκαλία σε πολυγλωσσικά περιβάλλοντα (Ερώτηση 13)

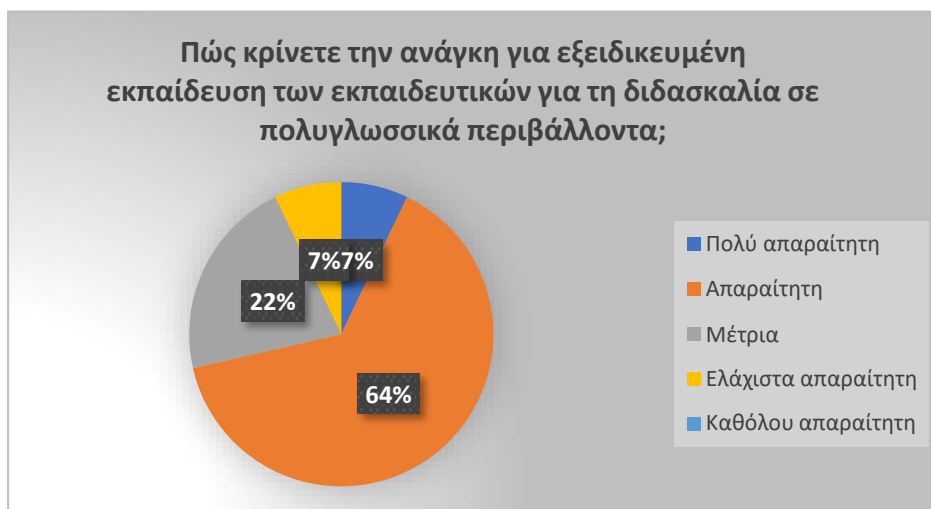
Η δέκατη τρίτη ερώτηση αφορούσε το πώς κρίνουν την ανάγκη για εξειδικευμένη εκπαίδευση των εκπαιδευτικών για τη διδασκαλία σε πολυγλωσσικά περιβάλλοντα. Η διατύπωση της ερώτησης 13 έχει ως εξής:

Ερώτηση 13: Πώς κρίνετε την ανάγκη για εξειδικευμένη εκπαίδευση των εκπαιδευτικών για τη διδασκαλία σε πολυγλωσσικά περιβάλλοντα;

Φαίνεται από τις απαντήσεις τους, πως οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί (64%), θεωρούν απαραίτητη την εξειδίκευσή τους σε αυτά τα περιβάλλοντα, ώστε να ανταπεξέλθουν κατάλληλα. Μικρότερα ποσοστά έλαβαν οι απαντήσεις “Μέτρια” με 22%, αλλά και η “Πολύ απαραίτητη” και “Ελάχιστα απαραίτητη” με 7% και οι δύο. Η απάντηση “Καθόλου απαραίτητη” δεν έλαβε καμία συμμετοχή από συμμετέχοντες εκπαιδευτικούς.

Η υψηλή αναγνώριση της σημασίας της εξειδίκευσης σε πολυγλωσσικά περιβάλλοντα από τους εκπαιδευτικούς αποδεικνύει την επίγνωση της πολυπλοκότητας που ενέχει η εκπαίδευση σε τέτοια περιβάλλοντα.

Διάγραμμα 17: Άποψη εκπαιδευτικών σχετικά με την ανάγκη για εξειδίκευση στη διδασκαλία σε πολυγλωσσικά περιβάλλοντα

4.1.13 Πρόσβαση μαθητών σε εκπαιδευτικούς πόρους που υποστηρίζουν την πολυγλωσσική εκπαίδευση (Ερώτηση 14)

Για τη δέκατη τέταρτη ερώτηση οι εκπαιδευτικοί αξιολόγησαν τους εκπαιδευτικούς πόρους στους οποίους οι μαθητές έχουν πρόσβαση και υποστηρίζουν την πολυγλωσσική εκπαίδευση. Η διατύπωση της ερώτησης 14 έχει ως εξής:

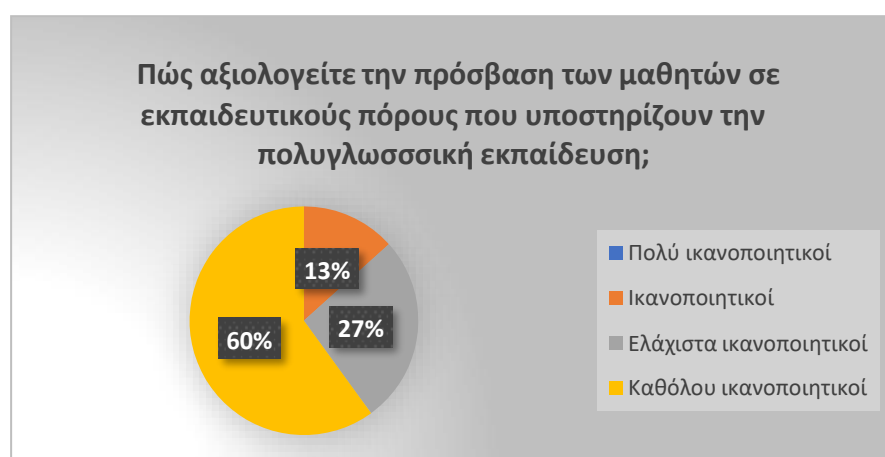
Ερώτηση 14: Πώς αξιολογείτε την πρόσβαση των μαθητών σε εκπαιδευτικούς πόρους που υποστηρίζουν την πολυγλωσσική εκπαίδευση;

Οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί με ποσοστό 60%, πιστεύουν πως οι συγκεκριμένοι εκπαιδευτικοί πόροι δεν είναι καθόλου ικανοποιητικοί. Ακόμα ένα μεγάλο ποσοστό εκπαιδευτικών, και συγκεκριμένα το 27% θεωρούν πως είναι ελάχιστα ικανοποιητικοί, ενώ ένα μικρό ποσοστό (13%), απάντησαν πως οι πόροι είναι ικανοποιητικοί. Ωστόσο, κανένας δεν θεωρεί πως οι εκπαιδευτικοί πόροι είναι επαρκείς για την υποστήριξη της πολυγλωσσικής εκπαίδευσης.

Η αξιολόγηση των εκπαιδευτικών πόρων ως καθόλου ικανοποιητικοί,

αναδεικνύει μια σημαντική ανησυχία από την πλευρά των εκπαιδευτικών σχετικά με την ανεπάρκεια των πόρων που είναι διαθέσιμοι για την υποστήριξη της πολυγλωσσικής εκπαίδευσης.

Διάγραμμα 18: Αποψη εκπαιδευτικών για την πρόσβαση των μαθητών σε εκπαιδευτικούς πόρους που υποστηρίζουν την πολυγλωσσική εκπαίδευση;

4.1.14 Απήχηση γονέων αναφορικά με την πολυγλωσσική προσέγγιση στην εκπαίδευση (Ερώτηση 15)

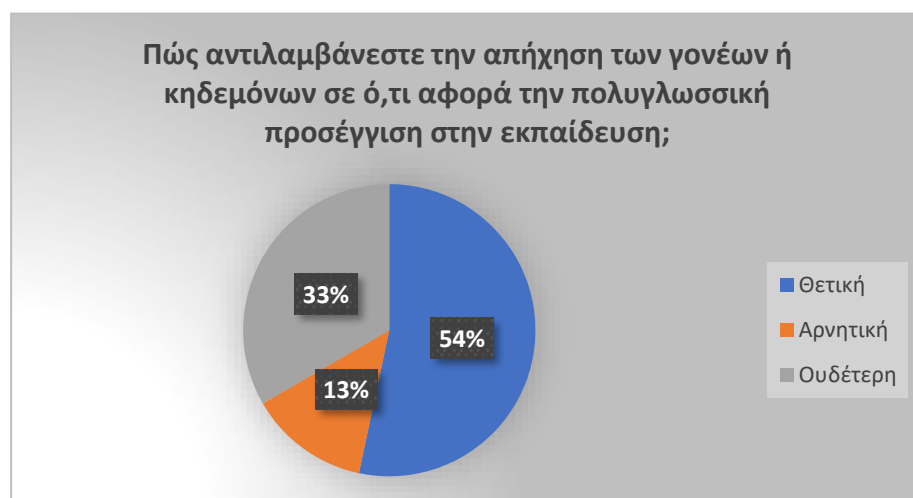
Η δέκατη πέμπτη ερώτηση αφορούσε το πως αντιλαμβάνονται οι εκπαιδευτικοί την στάση των γονέων απέναντι στην πολυγλωσσική προσέγγιση που αφορά την εκπαίδευση των παιδιών τους. Η διατύπωση της ερώτησης 15 έχει ως εξής:

Ερώτηση 15: Πώς αντιλαμβάνεστε την απήχηση των γονέων ή κηδεμόνων σε ό,τι αφορά την πολυγλωσσική προσέγγιση στην εκπαίδευση;

Από τις απαντήσεις τους, οι εκπαιδευτικοί φαίνεται πως θεωρούν ότι οι περισσότεροι γονείς φαίνεται να είναι θετικά διακείμενοι απέναντι σε αυτή την προσέγγιση, με ποσοστό 54%, ενώ ένα άλλο σημαντικό ποσοστό, το 33% θεωρούν πως έχουν ουδέτερη στάση. Μόλις το 13%, φαίνεται πως τους θεωρούν αρνητικούς.

Η θετική ανταπόκριση των γονέων στην πολυγλωσσική προσέγγιση στην εκπαίδευση είναι ενθαρρυντική και υποδεικνύει μια ανοιχτή στάση απέναντι στη γλωσσική πολυμορφία και τη διαπολιτισμική εκπαίδευση. Η ουδέτερη στάση του 33% των γονέων μπορεί να οφείλεται στην ανάγκη περισσότερων πληροφοριών ή στην έλλειψη εμπειρίας σε αυτό το πεδίο. Ενδέχεται επίσης να αντικατοπτρίζει αντικρουόμενες αντιλήψεις ή αβεβαιότητες σχετικά με τα οφέλη και τις προκλήσεις της πολυγλωσσίας στην εκπαίδευση. Αντίθετα, το ποσοστό του 13% αρνητικής αντίδρασης μπορεί να οφείλεται σε ποικίλους παράγοντες, όπως προκαταλήψεις ή έλλειψη εμπειρίας σε πολυγλωσσικά περιβάλλοντα.

Διάγραμμα 19: Αντίληψη εκπαιδευτικών για την απήχηση των γονέων αναφορικά με την πολυγλωσσική προσέγγιση στην εκπαίδευση

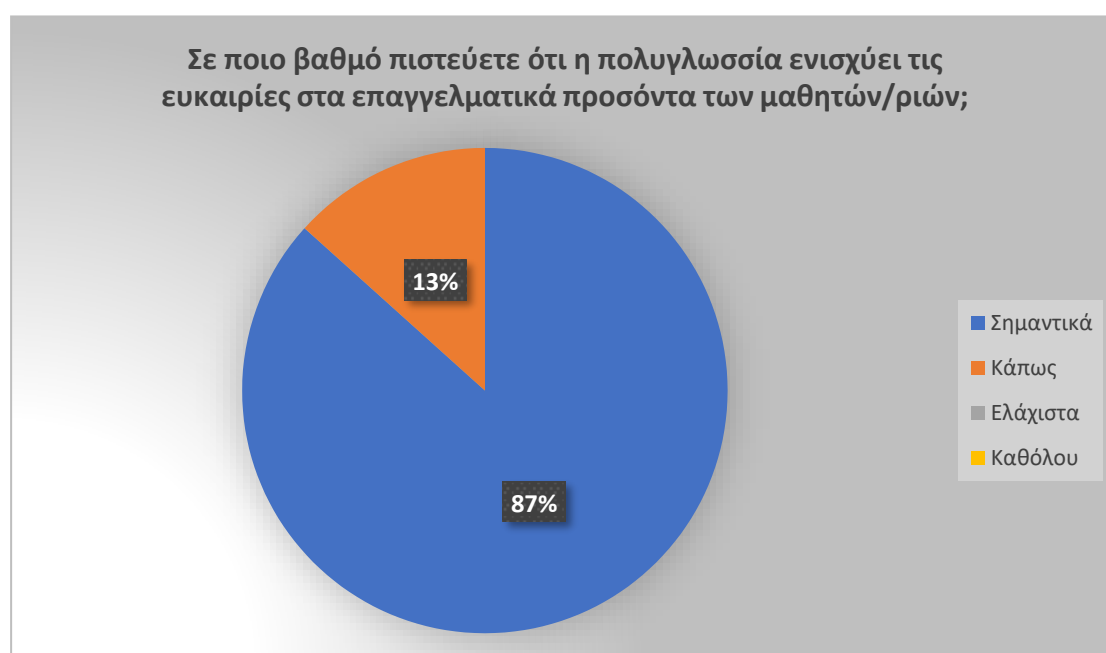
4.1.15 Η πολυγλωσσία ως ενισχυτικό σε ευκαιρίες στα επαγγελματικά προσόντα των μαθητών (Ερώτηση 16)

Στη δέκατη έκτη ερώτηση, οι εκπαιδευτικοί κλήθηκαν να απαντήσουν σε ποιον βαθμό πιστεύουν πως η πολυγλωσσία είναι σε θέση να παρέχει στους μαθητές μελλοντικές επαγγελματικές ευκαιρίες. Η διατύπωση της ερώτησης 16 έχει ως εξής:

Ερώτηση 16: Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι η πολυγλωσσία ενισχύει τις ευκαιρίες στα επαγγελματικά προσόντα των μαθητών/ριών;

Από τις απαντήσεις φαίνεται πως οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί θεωρούν την πολυγλωσσία ένα σημαντικό προσόν που θα βοηθήσει στο μέλλον επαγγελματικά τους/τις μαθητές/ριες τους, με ποσοστό 87%, ενώ ένα πολύ μικρό ποσοστό (13%), θεωρεί πως είναι μετρίως σημαντικό.

Διάγραμμα 20: Βαθμός ενίσχυσης των ευκαιριών στα επαγγελματικά προσόντα των μαθητών

4.1.16 Η χρήση των γλωσσικών δανείων από τις μητρικές γλώσσες των μαθητών/ριών στη διατήρηση των μητρικών γλωσσών τους (Ερώτηση 17)

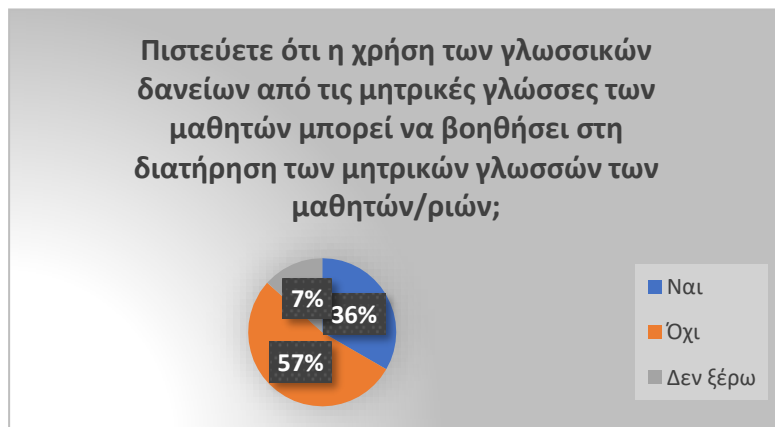
Στη δέκατη έβδομη ερώτηση, οι εκπαιδευτικοί κλήθηκαν να απαντήσουν αν πιστεύουν πως η χρήση των γλωσσικών δανείων από τις μητρικές γλώσσες των μαθητών/ριών μπορεί να βοηθήσει, ώστε να διατηρηθούν οι μητρικές γλώσσες των μαθητών. Η διατύπωση της ερώτησης 17 έχει ως εξής:

Ερώτηση 17: Πιστεύετε ότι η χρήση των γλωσσικών δανείων από τις μητρικές γλώσσες των μαθητών μπορεί να βοηθήσει στη διατήρηση των μητρικών γλωσσών των μαθητών/ριών;

Ένα μεγάλο ποσοστό εκπαιδευτικών θεωρεί πως ο γλωσσικός δανεισμός δεν μπορεί να βοηθήσει στη διατήρηση των μητρικών γλωσσών, με ποσοστό 57%, ενώ ένα μικρότερο ποσοστό(36%) φαίνεται πως πιστεύει το αντίθετο. Τέλος, μόνο το 7% των εκπαιδευτικών απάντησαν “Δεν ξέρω”.

Η αντιμετώπιση του γλωσσικού δανεισμού ως ενός αποτελεσματικού εργαλείου για τη διατήρηση των μητρικών γλωσσών των μαθητών παρουσιάζει μια διαίρεση στις απόψεις των εκπαιδευτικών. Αυτό αντικατοπτρίζει δυναμικές που επηρεάζονται από πολλούς παράγοντες, όπως η ποικιλομορφία των κοινοτήτων μαθητών και οι διαφορετικές εκπαιδευτικές προσεγγίσεις. Οι εκπαιδευτικοί που αμφισβητούν την αποτελεσματικότητα του γλωσσικού δανεισμού μπορεί να θεωρούν ότι η εστίαση σε μια μοναδική γλώσσα είναι πιο αποτελεσματική για την απόκτηση της γλωσσικής ικανότητας. Αντίθετα, εκείνοι που υποστηρίζουν τη χρήση του γλωσσικού δανεισμού μπορεί να πιστεύουν ότι η πολυγλωσσία και η ανοιχτή στάση προς τις διαφορετικές γλώσσες ενισχύουν τη γλωσσική ευελιξία και την κοινωνική συνοχή.

Διάγραμμα 21: Άποψη εκπαιδευτικών για το αν η χρήση γλωσσικών δανείων από τις μητρικές γλώσσες μπορούν να βοηθήσουν στην διατήρησή τους

4.1.17 Η χρήση ξένων λέξεων και εκφράσεων ως μέσον για την ενίσχυση του ενδιαφέροντος των μαθητών (Ερώτηση 18)

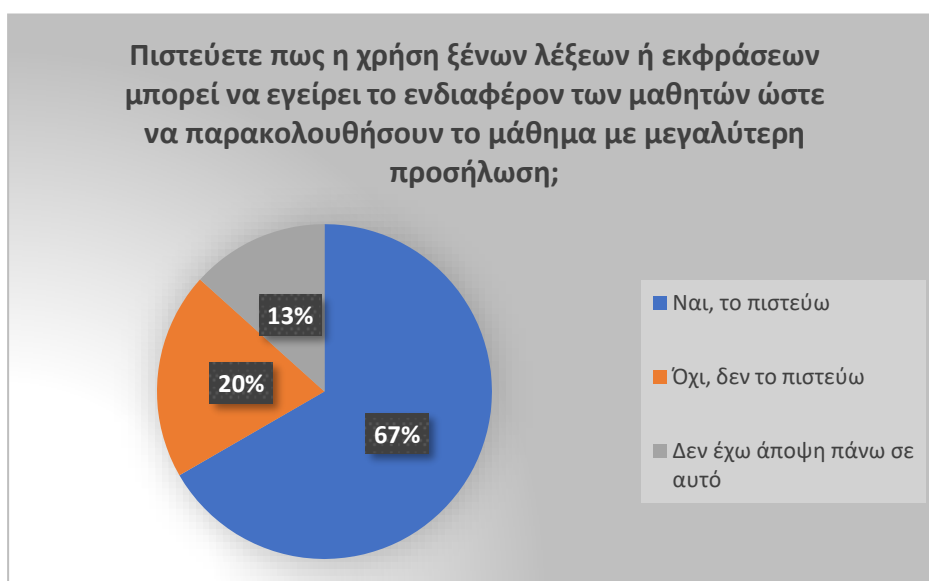
Στη δέκατη όγδοη ερώτηση, ζητήθηκε από τους εκπαιδευτικούς η γνώμη τους για το αν πιστεύουν πως η χρήση ξένων λέξεων ή εκφράσεων μπορεί να εγείρει το ενδιαφέρον των μαθητών, ώστε να παρακολουθήσουν το μάθημα με μεγαλύτερη προσήλωση. Η διατύπωση της ερώτησης 18 έχει ως εξής:

Ερώτηση 18: Πιστεύετε πως η χρήση ξένων λέξεων ή εκφράσεων μπορεί να εγείρει το ενδιαφέρον των μαθητών ώστε να παρακολουθήσουν το μάθημα με μεγαλύτερη προσήλωση;

Ενδιαφέρον παρουσίασαν οι διαφορετικές απαντήσεις τους. Το 67% των απαντήσεων είναι θετικό. Δηλαδή, οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί θεωρούν πως η χρήση των ξενικών λέξεων ή εκφράσεων είναι σε θέση να δημιουργήσουν περισσότερο ενδιαφέρον στους μαθητές για το μάθημα. Ένα μικρότερο ποσοστό, και συγκεκριμένα το 20% έδωσαν αρνητικές απαντήσεις, ενώ υπάρχει ένα ακόμα μικρότερο ποσοστό και συγκεκριμένα το 13% των εκπαιδευτικών, οι οποίοι δε θέλησαν να εκφέρουν καμία γνώμη επάνω στο συγκεκριμένο ερώτημα.

Η χρήση ξένων λέξεων ή εκφράσεων στη διδασκαλία μπορεί να έχει διττή επίδραση στο ενδιαφέρον των μαθητών/ριών. Από τη μία πλευρά, μπορεί να προκαλέσει περιέργεια και να κάνει το μάθημα πιο ενδιαφέρον για τους/τις μαθητές/ριες, καθώς η παρουσίαση νέων λέξεων ή εκφράσεων μπορεί να δημιουργήσει κέφι για την εξερεύνηση και την κατανόηση τους. Από την άλλη πλευρά, η υπερβολική χρήση ξένων λέξεων χωρίς επαρκή επεξήγηση μπορεί να δυσκολέψει την κατανόηση του μαθήματος για ορισμένους/ες μαθητές/ριες και να δημιουργήσει αντίθετα αρνητικά συναισθήματα.

Διάγραμμα 22: Άποψη εκπαιδευτικών για το ενδιαφέρον που μπορεί να εγείρει στους μαθητές η χρήση ξένων λέξεων και εκφράσεων

4.1.18 Η χρήση ξένων λέξεων και εκφράσεων ως μέσον για την ενίσχυση της συμπερίληψης (Ερώτηση 19)

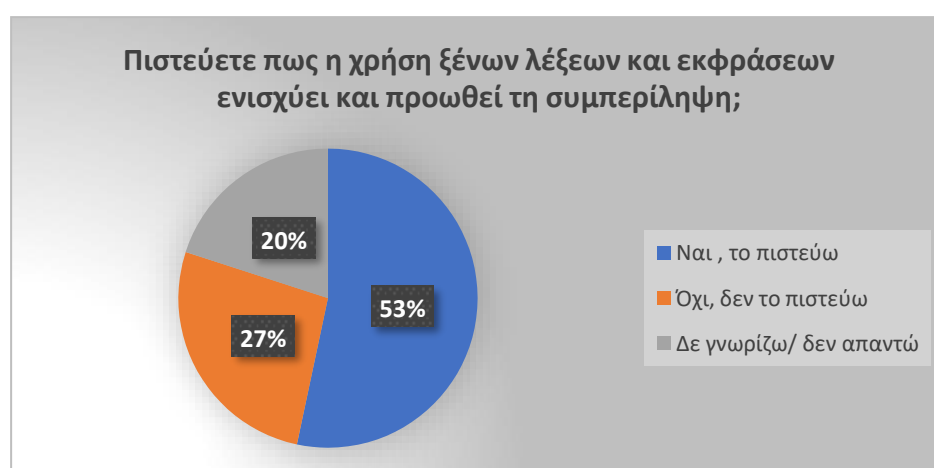
Στη δέκατη ένατη ερώτηση, ζητήθηκε η γνώμη των εκπαιδευτικών σχετικά με το θέμα της συμπερίληψης, και αν η χρήση ξένων ή δανεικών λέξεων και εκφράσεων είναι σε θέση να ενισχύσει τη συμπερίληψη μέσα στη σχολική αίθουσα. Η διατύπωση της ερώτησης 19 έχει ως εξής:

Ερώτηση 19: Πιστεύετε πως η χρήση ξένων λέξεων και εκφράσεων ενισχύει και προωθεί τη συμπερίληψη;

Σύμφωνα με τα δεδομένα που συλλέχθηκαν, παρατηρείται πως το 53% των εκπαιδευτικών θεωρούν πως μπορεί, πράγματι, να ενισχυθεί η συμπερίληψη μέσα από τη χρήση γλωσσικών στοιχείων διαφορετικών γλωσσών, ενώ το 27% φαίνεται πως είναι αρνητικοί. Τέλος, ένα μικρό ποσοστό και συγκεκριμένα το 20%, δήλωσαν πως δεν γνωρίζουν ή δε θέλουν να απαντήσουν στο συγκεκριμένο ερώτημα που τους τέθηκε.

Σύμφωνα με τη γνώμη των περισσότερων εκπαιδευτικών, η χρήση ξένων λέξεων και εκφράσεων στη διδασκαλία μπορεί να ενθαρρύνει τη συμπερίληψη στη σχολική αίθουσα με διάφορους τρόπους. Ωστόσο, η αρνητική αντίδραση ορισμένων εκπαιδευτικών μπορεί να οφείλεται στην ανησυχία για την κατανόηση των μαθητών και την αποτελεσματική επικοινωνία στην τάξη. Ορισμένοι εκπαιδευτικοί ενδέχεται να έχουν αμφιβολίες σχετικά με το πώς θα αντιμετωπίσουν τυχόν προβλήματα που προκύπτουν από τη χρήση διαφορετικών γλωσσών στην τάξη.

Διάγραμμα 23: Άποψη εκπαιδευτικών σχετικά με τη χρήση ξένων λέξεων ως ενισχυτικά μέσα για τη συμπερίληψη μέσα στη σχολική αίθουσα

4.1.19 Η χρήση ξένων λέξεων και εκφράσεων ως μέσον για την καλύτερη επικοινωνία των εκπαιδευτικών με τους/τις μαθητές/ριες τους (Ερώτηση 20)

Στη εικοστή ερώτηση , ζητήθηκε η γνώμη των εκπαιδευτικών σχετικά με το αν πιστεύουν πως η χρήση των ξένων λέξεων ή εκφράσεων μπορεί να φέρει τους ίδιους πιο κοντά στους/τις μαθητές/ριες τους. Η διατύπωση της ερώτησης 20 έχει ως εξής:

Ερώτηση 20: Πιστεύετε πως η χρήση των ξένων λέξεων και εκφράσεων μπορούν να σας φέρουν πιο κοντά με τους/τις μαθητές/ριες σας;

Το μεγαλύτερο ποσοστό των εκπαιδευτικών, και συγκεκριμένα το 67%, πιστεύουν πως η χρήση αυτών μπορεί όντως να λειτουργήσει ενισχυτικά στη σχέση μεταξύ των εκπαιδευτικών και των μαθητών/ριών. Το 20% απάντησαν αρνητικά, ενώ μόλις το 13% δεν θέλησαν να απαντήσουν πάνω στο συγκεκριμένο θέμα.

Η χρήση ξένων λέξεων ή εκφράσεων μπορεί πράγματι να ενισχύσει τη σχέση μεταξύ των εκπαιδευτικών και των μαθητών/ριών. Αυτό μπορεί να συμβεί διότι η χρήση των ξενικών λέξεων δείχνει στους/τις μαθητές/ριες ότι ο εκπαιδευτικός ενδιαφέρεται για την πολυπολιτισμική προσέγγιση και τιμά τις γλωσσικές τους ρίζες. Επίσης, η χρήση ξένων λέξεων μπορεί να δημιουργήσει μια αίσθηση αμοιβαίου σεβασμού και κατανόησης μεταξύ του εκπαιδευτικού και των μαθητών/ριών που έχουν διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο. Ωστόσο, η αρνητική αντίδραση ορισμένων εκπαιδευτικών μπορεί να οφείλεται σε ανησυχίες για την κατανόηση και την επικοινωνία στην τάξη, καθώς και σε πιθανές δυσκολίες που μπορεί να προκύψουν από τη χρήση διαφορετικών γλωσσών. Είναι σημαντικό να υπάρχει κατανόηση και υποστήριξη για την ανάπτυξη δεξιοτήτων που σχετίζονται με τη διαχείριση της πολυπολιτισμικής τάξης, προκειμένου να διασφαλιστεί μια θετική εκπαιδευτική εμπειρία για όλους τους/τις μαθητές/ριες.

Διάγραμμα 24: Άποψη εκπαιδευτικών σχετικά με τη χρήση ξένων λέξεων και αν αυτό μπορεί να τους φέρει πιο κοντά με τους μαθητές τους

4.2 Διερεύνηση ερωτηματολογίων μαθητών

Αφού οι εκπαιδευτικοί ολοκλήρωσαν την απάντηση των ερωτηματολογίων και συλλέχθηκαν τα δεδομένα, σειρά είχε η συλλογή των δεδομένων από τα ερωτηματολόγια που απαντήθηκαν από τους ίδιους τους/τις μαθητές/ριες.

4.2.1 Γλώσσες που χρησιμοποιούνται στα σπίτια των μαθητών

(Ερώτηση 1)

Στην πρώτη ερώτηση, ζητήθηκε από τους/τις μαθητές/ριες να δηλώσουν πόσες γλώσσες μιλάνε στο σπίτι τους. Η διατύπωση της ερώτησης 1 έχει ως εξής:

Ερώτηση 1: Πόσες γλώσσες μιλάτε στο σπίτι σας;

Ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός πως ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό, και συγκεκριμένα το 31% των οικογενειών, ομιλούν δύο γλώσσες, ενώ το υπόλοιπο 69% των οικογενειών ομιλούν μια γλώσσα.

Η παρουσία δύο γλωσσών στο περιβάλλον τους μπορεί να ενισχύσει τις γλωσσικές τους δεξιότητες και να τους προσφέρει πρόσβαση σε διαφορετικούς πολιτισμούς. Είναι ενδιαφέρον να διαπιστώνουμε ότι το 31% των οικογενειών μιλά δύο γλώσσες στο σπίτι τους, προσφέροντας έτσι μια πολυδιάστατη γλωσσική εμπειρία στα παιδιά τους.

Διάγραμμα 1: Κατανομή ποσότητας γλωσσών που χρησιμοποιούνται στα σπίτια των μαθητών

4.2.2 Αγαπημένο μάθημα μαθητών (Ερώτηση 2)

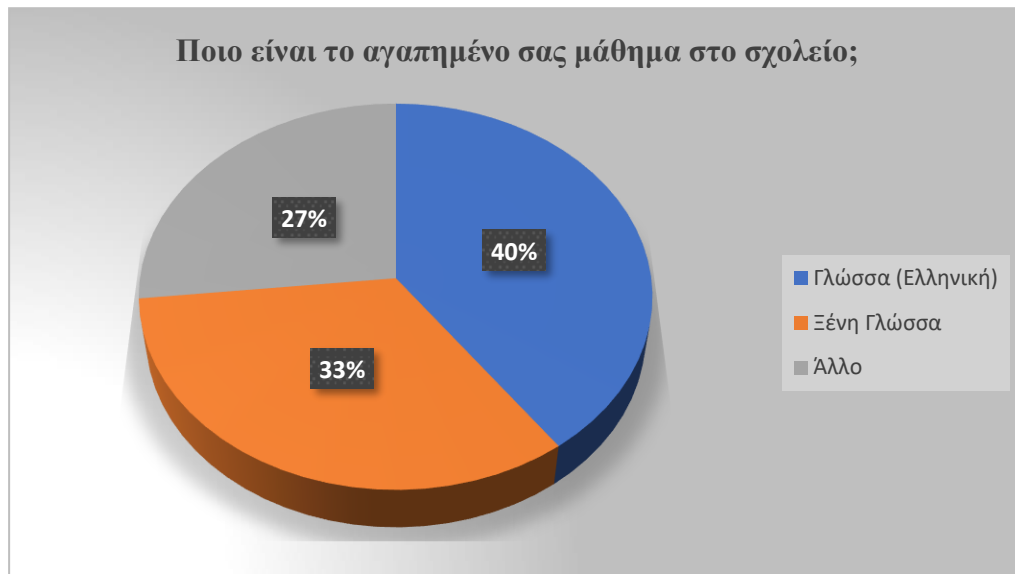
Στην δεύτερη ερώτηση, ζητήθηκε από τους/τις μαθητές/ριες να δηλώσουν ποιο είναι το αγαπημένο τους μάθημα. Η διατύπωση της ερώτησης 2 έχει ως εξής:

Ερώτηση 2: Ποιο είναι το αγαπημένο σας μάθημα στο σχολείο;

Εδώ οι απαντήσεις δεν είχαν μεγάλες αποκλίσεις στα ποσοστά τους. Ωστόσο, η πλειοψηφία των μαθητών/ριών με ποσοστό 40% απάντησε πως το αγαπημένο τους μάθημα είναι η Ελληνική γλώσσα, το 33% η Ξένη γλώσσα, ενώ το 27% είναι κάποιο άλλο μάθημα του σχολείου.

Είναι ενδιαφέρον να διαπιστώνουμε ότι η Ελληνική γλώσσα και η Ξένη γλώσσα καταλαμβάνουν τις πρώτες θέσεις ως τα αγαπημένα μαθήματα των μαθητών/ριών, με μικρή απόκλιση στα ποσοστά τους. Αυτό αντικατοπτρίζει τη σημασία που δίνουν οι μαθητές/ριες στη γλωσσική και πολιτισμική εκπαίδευση. Επιπλέον, το γεγονός ότι το 27% προτιμά κάποιο άλλο μάθημα αποτελεί ένδειξη της ποικιλίας των ενδιαφερόντων και των ταλέντων των μαθητών/ριών.

Διάγραμμα 2: Κατανομή αγαπημένου μαθήματος μαθητών στο σχολείο

4.2.3 Παρατήρηση μαθητών σχετικά με τη χρησιμοποίηση διάφορων γλωσσών από άλλους ανθρώπους (Ερώτηση 3)

Στην τρίτη ερώτηση, ζητήθηκε από τους/τις μαθητές/ριες να απαντήσουν αν αυτοί/ές έχουν μπει σε διαδικασία να παρατηρήσουν άλλους ανθρώπους να μιλούν διαφορετικές γλώσσες από τη δική τους. Η διατύπωση της ερώτησης 3 έχει ως εξής:

Ερώτηση 3: Έχετε παρατηρήσει ανθρώπους να μιλούν σε διάφορες γλώσσες;

Το 67% των μαθητών/ριών απάντησαν μερικές φορές, ενώ το 20% απάντησαν πως δεν παρατηρούν ποτέ ανθρώπους που ομιλούν διαφορετικές γλώσσες. Ένα πολύ μικρό ποσοστό, μόλις το 13%, παρατηρεί συχνά αυτούς τους ανθρώπους. Η παρατήρηση αυτή αποτυπώνει μια ποικιλία στις εμπειρίες των μαθητών σε ό,τι αφορά την αντίληψη τους για τις διαφορετικές γλωσσικές κοινότητες γύρω τους. Ενώ ορισμένοι μπορεί να έχουν περιστασιακά παρατηρήσει άλλους να μιλούν διαφορετικές γλώσσες, άλλοι μπορεί να μην έχουν αυτήν την εμπειρία ή να μην την παρατηρούν συχνά. Αυτή η διαφοροποίηση μπορεί να επηρεάζεται από πολλούς παράγοντες, όπως η περιοχή διαμονής, η πολυπολιτισμική φύση της κοινότητας και η προσωπική

εμπειρία κάθε μαθητή.

Διάγραμμα 3: Ποσοστά παρατηρήσεων μαθητών σχετικά με ανθρώπους που μιλούν σε διάφορες γλώσσες

4.2.4 Πώς αισθάνονται οι μαθητές όταν καλούνται να επικοινωνήσουν σε άλλη γλώσσα πέρα από τη μητρική τους (Ερώτηση 4)

Στην τέταρτη ερώτηση, ζητήθηκε από τους/τις μαθητές/ριες να απαντήσουν το πώς αυτοί νιώθουν όταν χρειαστεί να επικοινωνήσουν σε μια γλώσσα η οποία δεν είναι η μητρική τους. Η διατύπωση της ερώτησης 4 έχει ως εξής:

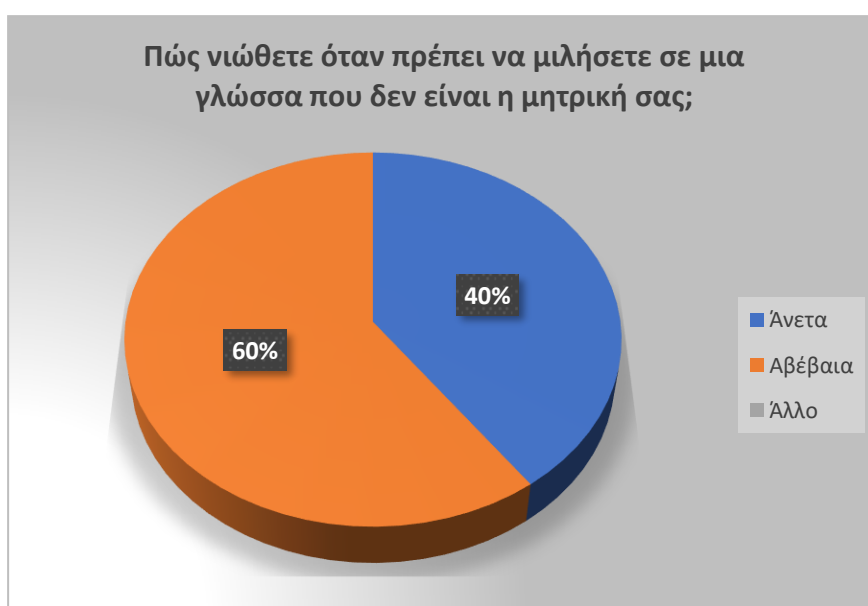
Ερώτηση 4: Πώς νιώθετε όταν πρέπει να μιλήσετε σε μια γλώσσα που δεν είναι η μητρική σας;

Φαίνεται πως το μεγαλύτερο ποσοστό των μαθητών/ριών (60%), βιώνει μια αβεβαιότητα σε αντίθεση με το 40% αυτών που αισθάνεται άνετα.

Η αβεβαιότητα που νιώθουν ορισμένοι/ες μαθητές/ριες κατά την επικοινωνία σε μια γλώσσα που δεν είναι η μητρική τους είναι κάτι που μπορεί να οφείλεται σε πολλούς παράγοντες, όπως η έλλειψη εμπειρίας, η φόβος του λάθους ή η έλλειψη αυτοπεποίθησης. Από την άλλη πλευρά, οι μαθητές/ριες που αισθάνονται άνετα κατά την επικοινωνία σε μια διαφορετική γλώσσα είναι ένα ενθαρρυντικό σημάδι. Αυτό

μπορεί να υποδηλώνει μια θετική εμπειρία ή εξοικείωση με τη διαπολιτισμική επικοινωνία, που μπορεί να είναι αποτέλεσμα εκπαιδευτικών προσπαθειών ή εμπειριών εκτός του σχολείου. Η αντιμετώπιση αυτών των ανασφάλειών και η ενίσχυση της αυτοπεποίθησης στη χρήση διαφορετικών γλωσσών μπορεί να είναι σημαντικά για την προσωπική και εκπαιδευτική τους ανάπτυξη.

Διάγραμμα 4: Κατανομή απαντήσεων μαθητών για το πως αισθάνονται όταν πρέπει να μιλήσουν σε μια γλώσσα πέρα από τη μητρική τους

4.2.5 Πώς νιώθετε όταν μαθαίνετε νέες λέξεις από διάφορες γλώσσες (Ερώτηση 5)

Στην πέμπτη ερώτηση, ζητήθηκε από τους/τις μαθητές/ριες να απαντήσουν πώς αυτοί νιώθουν όταν μαθαίνουν νέες λέξεις από διάφορες γλώσσες. Η διατύπωση της ερώτησης 5 έχει ως εξής:

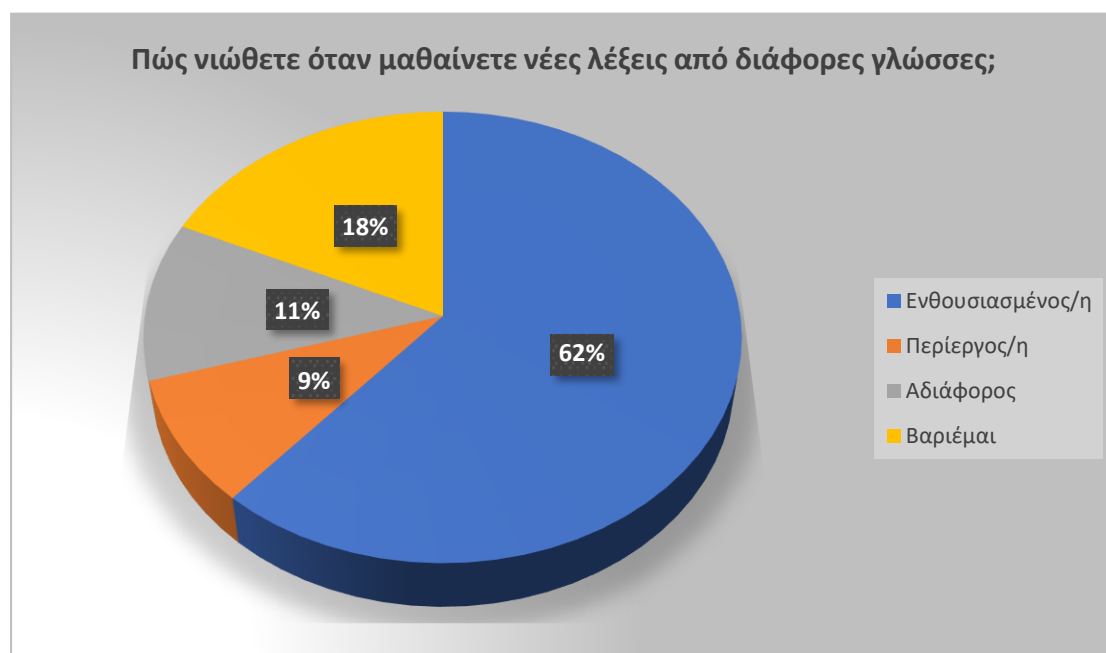
Ερώτηση 5: Πώς νιώθετε όταν μαθαίνετε νέες λέξεις από διάφορες γλώσσες;

Οι περισσότεροι μαθητές/ριες, σύμφωνα με το διάγραμμα 5, διακατέχονται από ένα αίσθημα ενθουσιασμού (62%). Ωστόσο, το αμέσως επόμενο μεγάλο ποσοστό, το

18%, αισθάνεται πως βαριέται. Με ακόμα μικρότερο ποσοστό, με μόλις 11% υπάρχουν μαθητές εντελώς αδιάφοροι στην εκμάθηση μιας ξένης γλώσσας, ενώ το 9% αισθάνονται, όπως οι ίδιοι δήλωσαν, περιέργεια.

Είναι ενθαρρυντικό ότι η πλειονότητα των μαθητών αισθάνονται ενθουσιασμένοι κατά τη διαδικασία εκμάθησης νέων λέξεων από μια άλλη γλώσσα. Αυτό μπορεί να υποδεικνύει ένα ενδιαφέρον και μια προθυμία να εξερευνήσουν τη γλώσσα και τον πολιτισμό που τη συνοδεύει. Ωστόσο, υπάρχουν και τα αισθήματα βαρεμάρας που αναφέρουν ορισμένοι μαθητές. Η διατήρηση του ενδιαφέροντος και η διασφάλιση ενός ενεργού και συναρπαστικού περιβάλλοντος μάθησης είναι ζωτικής σημασίας για την επιτυχή εκμάθηση μιας νέας γλώσσας. Επιπλέον, η περιέργεια που εκφράζει ένα μικρό ποσοστό μαθητών μπορεί να αποτελέσει μια θετική αφετηρία για την εξερεύνηση της γλώσσας και του πολιτισμού που σχετίζεται μαζί της.

Διάγραμμα 5: Κατανομή απαντήσεων μαθητών σχετικά με τα συναισθήματα που έχουν από την εκμάθηση νέων λέξεων από διάφορες γλώσσες

4.2.6 Πώς πιστεύετε ότι η πολυγλωσσία μπορεί να επηρεάσει την επικοινωνία σας με τους/τις συμμαθητές/ριες σας; (Ερώτηση 6)

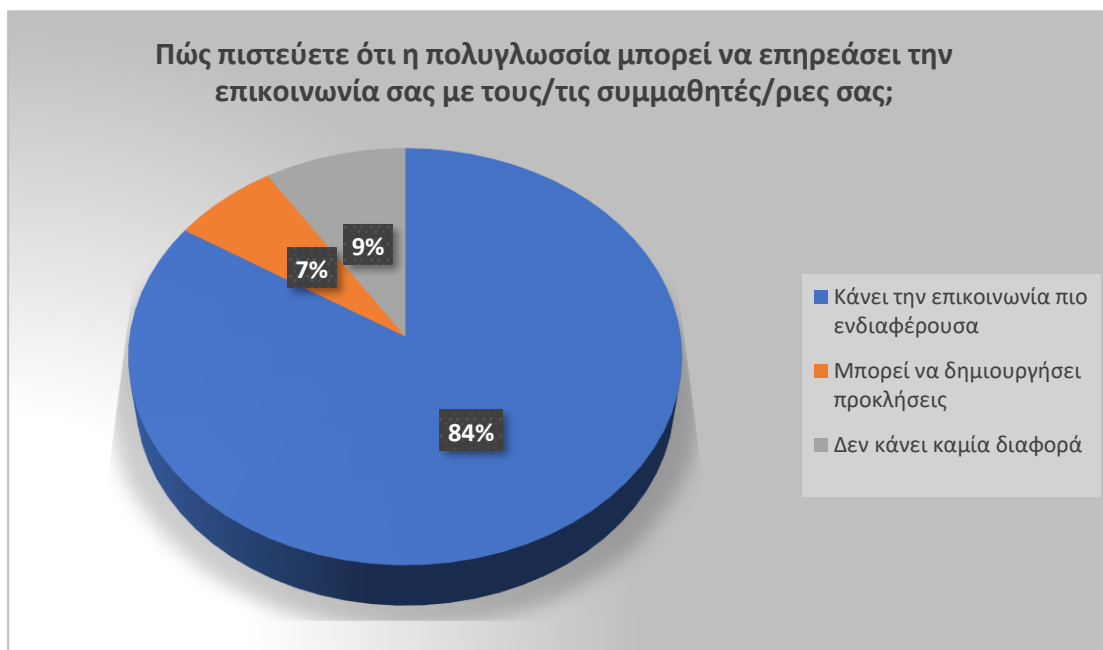
Στην έκτη ερώτηση, ζητήθηκε από τους/τις μαθητές/ριες να απαντήσουν αν πιστεύουν ότι η πολυγλωσσία επηρεάζει την επικοινωνία τους με τους/τις συμμαθητές/ριες τους. Η διατύπωση της ερώτησης 6 έχει ως εξής:

Ερώτηση 6: Πώς πιστεύετε ότι η πολυγλωσσία μπορεί να επηρεάσει την επικοινωνία σας με τους/τις συμμαθητές/ριες σας;

Το 84%, δηλαδή η συντριπτική πλειοψηφία, απάντησε πως η πολυγλωσσία στο σχολικό περιβάλλον δημιουργεί ενδιαφέρον. Πολύ μικρά ποσοστά, της τάξης του 9% αλλά και 7%, έλαβαν οι απαντήσεις “Δεν κάνει καμία διαφορά” και “Μπορεί να δημιουργήσει προκλήσεις”, αντίστοιχα.

Είναι ενθαρρυντικό ότι η συντριπτική πλειονότητα των μαθητών θεωρεί ότι η πολυγλωσσία στο σχολικό περιβάλλον μπορεί να δημιουργήσει ενδιαφέρον. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε μια πιο ανοιχτή και δυναμική συνθήκη, ενθαρρύνοντας την ανταλλαγή γλωσσικών και πολιτισμικών προσεγγίσεων μεταξύ των μαθητών/ριών. Ωστόσο, είναι σημαντικό ότι υπάρχουν και ορισμένοι/ες μαθητές/ριες που μπορεί να αντιμετωπίζουν προκλήσεις λόγω της πολυγλωσσίας. Η αντίδραση "Μπορεί να δημιουργήσει προκλήσεις" μπορεί να υποδεικνύει την ανάγκη για πρόσθετη υποστήριξη ή κατανόηση για τις δυσκολίες που μπορεί να αντιμετωπίζουν ορισμένοι/ες μαθητές/ριες σε πολυγλωσσικά περιβάλλοντα. Είναι σημαντικό να ληφθούν υπόψη αυτές οι διαφορετικές αντιλήψεις και να δημιουργηθούν περιβάλλοντα που να υποστηρίζουν την επικοινωνία και την κοινότητα μεταξύ των μαθητών.

Διάγραμμα 6: Κατανομή απαντήσεων μαθητών σχετικά με το αν η πολυγλωσσία επηρεάζει την επικοινωνία με τους/τις συμμαθητές/ριες τους

4.2.7 Έχετε παρατηρήσει ανθρώπους στο περιβάλλον σας να μιλούν γλώσσες που δεν είναι η μητρική τους; (Ερώτηση 7)

Στην έβδομη ερώτηση, ζητήθηκε από τους/τις μαθητές/ριες να απαντήσουν αν έχουν παρατηρήσει ανθρώπους στο περιβάλλον τους να μιλούν γλώσσες, οι οποίες δεν είναι οι μητρική τους. Η διατύπωση της ερώτησης 7 έχει ως εξής:

Ερώτηση 7: Έχετε παρατηρήσει ανθρώπους στο περιβάλλον σας να μιλούν γλώσσες που δεν είναι η μητρική τους;

Στο παρακάτω διάγραμμα, γίνεται εμφανές πως αυτό δεν ήταν μια γνώριμη συνθήκη σχεδόν για κανένα/καμία μαθητή/ρια, με ποσοστό 98%. Μόλις το 2% αυτών απάντησε πως μερικές φορές παρατηρούν άτομα που μιλούν γλώσσες εκτός από την μητρική τους.

Η παραπάνω παρουσίαση επιβεβαιώνει ότι η πολυγλωσσία δεν είναι μια

συνηθισμένη εμπειρία για τους/τις περισσότερους/ες μαθητές/ριες. Αυτό μπορεί να αποτελεί αντανάκλαση της γλωσσικής και πολιτισμικής ομογενοποίησης σε ορισμένες κοινότητες ή περιοχές. Ωστόσο, αυτή η απάντηση μπορεί επίσης να επισημαίνει την έλλειψη ευκαιριών για τους/τις μαθητές/ριες να έρθουν σε επαφή με διαφορετικές γλώσσες και πολιτισμούς στο καθημερινό τους περιβάλλον. Αυτό μπορεί να υπογραμμίζει τη σημασία της πολυγλωσσίας στην εκπαίδευση, καθώς μπορεί να επιτρέψει στους/τις μαθητές/ριες να επεκτείνουν τις γνώσεις τους και τον πολιτισμικό τους ορίζοντα.

Διάγραμμα 7: Παρατηρήσεις μαθητών/ριών σχετικά με ανθρώπους στο περιβάλλον τους που μιλούν γλώσσες πέρα από τη μητρική τους

4.2.8 Πόσο πιστεύετε ότι η εκμάθηση ξένων γλωσσών μπορεί να σας βοηθήσει στο μέλλον; (Ερώτηση 8)

Στην όγδοη ερώτηση, ζητήθηκε από τους/τις μαθητές/ριες να απαντήσουν κατά πόσο πιστεύουν ότι η εκμάθηση ξένων γλωσσών μπορεί να τους/τις βοηθήσει μελλοντικά. Η διατύπωση της ερώτησης 8 έχει ως εξής:

Ερώτηση 8: Πόσο πιστεύετε ότι η εκμάθηση ξένων γλωσσών μπορεί να σας βοηθήσει στο μέλλον;

Όπως ήταν αναμενόμενο, οι απαντήσεις που δόθηκαν ήταν ποικίλες. Το 48% των μαθητών/ριών φαίνεται πως θεωρούν πολύ σημαντική την εκμάθηση άλλων γλωσσών για το μέλλον τους, ενώ το 11%, τη θεωρεί αρκετά σημαντική. Το 23% θεωρεί πως είναι λιγότερο σημαντικό, ενώ το 11% θεωρεί πως η εκμάθηση ξένων γλωσσών δεν θα τους ωφελήσει πουθενά. Τέλος, ένα μικρό ποσοστό, συγκεκριμένα το 7% δήλωσαν ότι δε ξέρουν.

Η ποικιλία απαντήσεων από τους/τις μαθητές/ριες αναδεικνύει τις διαφορετικές αντιλήψεις και προσδοκίες τους σχετικά με τη σημασία της εκμάθησης ξένων γλωσσών για το μέλλον τους. Το γεγονός ότι το 48% θεωρεί πολύ σημαντική την εκμάθηση άλλων γλωσσών ενισχύει την ιδέα ότι πολλοί/ες μαθητές/ριες αναγνωρίζουν τη σημασία της πολυγλωσσίας στον σύγχρονο κόσμο. Εντούτοις, το 11% που θεωρεί ότι η εκμάθηση ξένων γλωσσών δεν θα τους ωφελήσει πουθενά μπορεί να αντικατοπτρίζει ενδεχομένως αμφιβολίες ή ανησυχίες ορισμένων μαθητών/ριών σχετικά με την εφαρμογή των γλωσσικών δεξιοτήτων στο μέλλον.

Διάγραμμα 8: Απαντήσεις μαθητών/ριών για το βαθμό που πιστεύουν ότι η εκμάθηση ξένων γλωσσών μπορεί να τους/τις βοηθήσει μελλοντικά

4.2.9 Πώς θα περιέγραφες τη σημασία της πολυγλωσσίας στη ζωή σου;

(Ερώτηση 9)

Στην ένατη ερώτηση, ζητήθηκε από τους/τις μαθητές/ριες να περιγράψουν τη σημασία της πολυγλωσσίας στη ζωή τους. Η διατύπωση της ερώτησης 9 έχει ως εξής:

Ερώτηση 9: Πώς θα περιέγραφες τη σημασία της πολυγλωσσίας στη ζωή σου;

Φαίνεται πως οι περισσότεροι/ες μαθητές/ριες θεωρούν αρκετά χρήσιμη την πολυγλωσσία στη ζωή τους, και συγκεκριμένα το 54%, ενώ το 16% θεωρεί πολύ μεγάλη τη σημασία της. Ωστόσο, υπάρχουν μαθητές (16%) που τη βρίσκουν ενδιαφέρουσα, όχι όμως τόσο σημαντική. Ένα μικρό ποσοστό, και συγκεκριμένα το 14%, δεν έχουν μπει στη διαδικασία να σκεφτούν για το συγκεκριμένο θέμα.

Τα αποτελέσματα αυτής της ερώτησης επιβεβαιώνουν τη σημασία που αποδίδουν οι μαθητές στην πολυγλωσσία στη ζωή τους. Η ικανότητα να επικοινωνούν σε διαφορετικές γλώσσες ενισχύει τις δεξιότητές τους και δημιουργεί ευκαιρίες σε πολλούς τομείς της ζωής τους, από την εκπαίδευση και την καριέρα έως τις κοινωνικές σχέσεις. Είναι ενθαρρυντικό να δούμε ότι οι περισσότεροι μαθητές αντιλαμβάνονται τη σημασία αυτής της δεξιότητας και τη θεωρούν χρήσιμη ή πολύ χρήσιμη για το μέλλον τους. Ταυτόχρονα, το γεγονός ότι ένα μικρό ποσοστό μαθητών δεν έχει σκεφτεί ακόμα για τη σημασία αυτής της πολυγλωσσίας μπορεί να είναι μια ευκαιρία για περαιτέρω ανάπτυξη αντίληψης και ευαισθητοποίησης σχετικά με αυτό το θέμα.

Διάγραμμα 9: Απαντήσεις μαθητών/ριών σχετικά με τη σημασία της πολυγλωσσίας στη ζωή τους

4.2.10 Πώς νιώθετε όταν ακούτε να μιλάει κάποιος σε μια γλώσσα που δεν καταλαβαίνετε στο σχολείο; (Ερώτηση 10)

Στη δέκατη ερώτηση, ζητήθηκε από τους/τις μαθητές/ριες να περιγράψουν τα συναισθήματά τους όταν ακούν να μιλάει κάποιος/α σε μια γλώσσα που δεν καταλαβαίνουν στο σχολείο. Η διατύπωση της ερώτησης 10 έχει ως εξής:

Ερώτηση 10: Πώς νιώθετε όταν ακούτε να μιλάει κάποιος σε μια γλώσσα που δεν καταλαβαίνετε στο σχολείο;

Οι απαντήσεις παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον, καθώς δύο απαντήσεις έχουν προτιμηθεί περισσότερο από τους/τις μαθητές/ριες και, μάλιστα, έχουν λάβει ακριβώς τα ίδια ποσοστά. Συγκεκριμένα, το 34% των μαθητών/ριών αισθάνονται ενδιαφέρον αλλά και ένα άλλο 34% από μαθητές/ριες αισθάνονται δυσαρέσκεια και εκνευρισμό. Το 23% δήλωσε πως νιώθει απορία ως προς τα άτομα που μιλούν τη γλώσσα που αυτοί δεν κατανοούν, ενώ ένα μικρό ποσοστό, μόλις το 9% αδιαφορεί απέναντι στο συγκεκριμένο φαινόμενο.

Οι απαντήσεις των μαθητών/ριών σε αυτήν την ερώτηση αντικατοπτρίζουν τις

διάφορες συναισθηματικές αντιδράσεις που μπορεί να προκαλέσει μια άγνωστη γλώσσα. Η ποικιλομορφία των αντιδράσεων αποδεικνύει ότι η αντίληψη των μαθητών/ριών είναι υποκειμενική και εξαρτάται από πολλούς παράγοντες, όπως ο πολιτισμός, οι προηγούμενες εμπειρίες και οι προσωπικές προτιμήσεις.

Διάγραμμα 10: Απαντήσεις μαθητών/ριών σχετικά με τα συναισθήματά τους όταν ακούν μια γλώσσα που δεν καταλαβαίνουν στο σχολείο

4.2.11 Έχει τύχει να χρησιμοποιήσετε λεξιλόγιο διαφορετικής γλώσσας από τη δική σας, με σκοπό να ενταχθείτε σε μια παρέα συμμαθητών/ριών σας; (Ερώτηση 11)

Στην ενδέκατη ερώτηση, ζητήθηκε από τους/τις μαθητές/ριες να απαντήσουν αν έχουν χρησιμοποιήσει λεξιλόγιο διαφορετικής γλώσσας από τη δική τους με σκοπό να ενταχθούν σε μια παρέα συμμαθητών/ριών τους. Η διατύπωση της ερώτησης 11 έχει ως εξής:

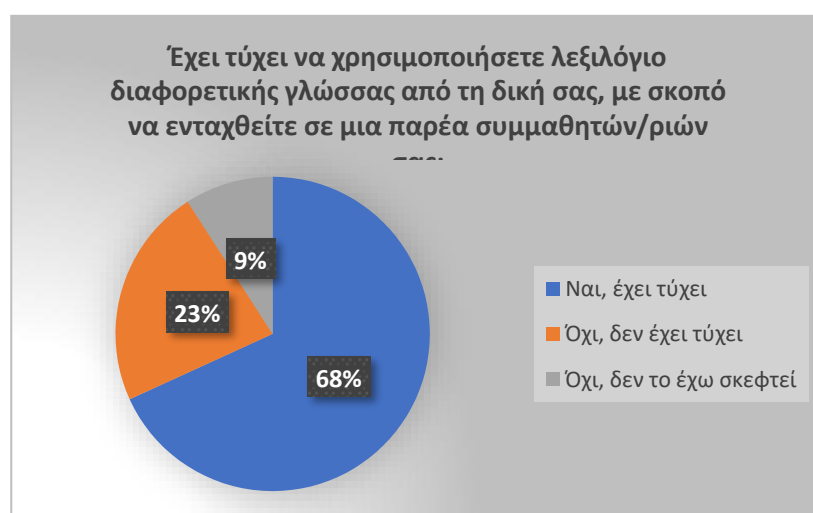
Ερώτηση 11: Έχει τύχει να χρησιμοποιήσετε λεξιλόγιο διαφορετικής γλώσσας από τη δική σας, με σκοπό να ενταχθείτε σε μια παρέα συμμαθητών/ριών σας;

Ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι απαντήσεις, καθώς το μεγαλύτερο ποσοστό των μαθητών/ριών, και συγκεκριμένα το 68%, φαίνεται πως το έχουν κάνει με σκοπό να ενταχθούν σε μια ομάδα. Το 23% από τους μαθητές/ριες απάντησαν αρνητικά, ενώ

υπάρχει και ένα πολύ μικρό ποσοστό, και συγκεκριμένα το 9% που δήλωσαν πως δεν έχουν σκεφτεί να κάνουν κάτι τέτοιο.

Η απάντηση των μαθητών/ριών σε αυτήν την ερώτηση φανερώνει την προσπάθειά τους να ενσωματωθούν σε κοινωνικές ομάδες μέσω της χρήσης διαφορετικών γλωσσών. Η προσπάθεια αυτή αντανακλά την επιθυμία τους να επικοινωνήσουν και να αλληλοεπιδράσουν με τους συμμαθητές/ριες τους, παρά τα γλωσσικά εμπόδια.

Διάγραμμα 11: Απαντήσεις μαθητών/ριών σχετικά με τις περιπτώσεις χρησιμοποίησης λεξιλογίου διαφορετικής γλώσσας από τη δική τους με σκοπό την ένταξή τους σε παρέα συμμαθητών/ριών

4.2.12 Έχει τύχει να χρησιμοποιήσετε λεξιλόγιο διαφορετικής γλώσσας από τη δική σας, με σκοπό να κερδίσετε τη συμπάθεια κάποιων συμμαθητών/ριών σας; (Ερώτηση 12)

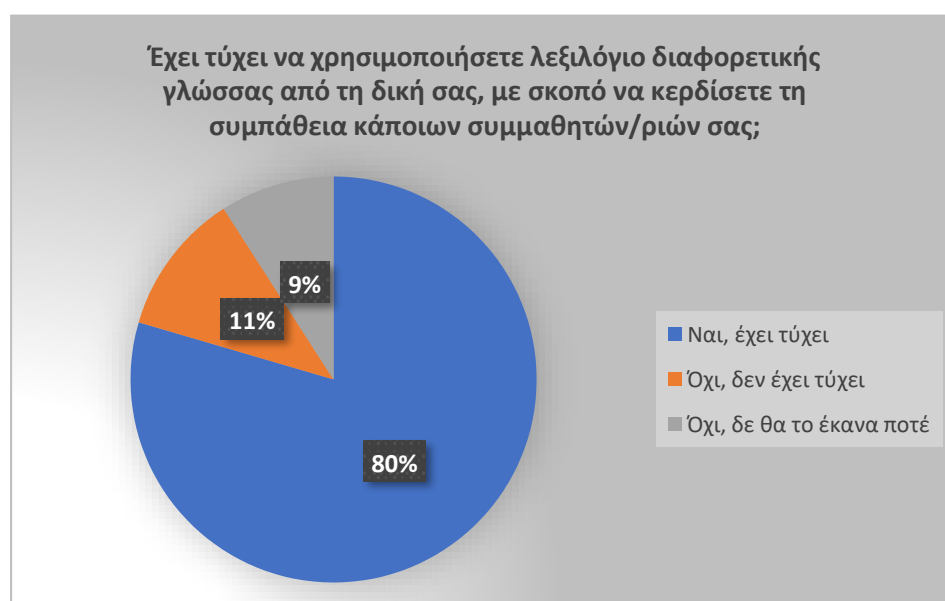
Στην δωδέκατη ερώτηση, ζητήθηκε από τους/τις μαθητές/ριες να απαντήσουν αν έχουν χρησιμοποιήσει λεξιλόγιο διαφορετικής γλώσσας από τη δική τους με σκοπό να κερδίσουν τη συμπάθεια κάποιων συμμαθητών/ριών τους. Η διατύπωση της ερώτησης 12 έχει ως εξής:

Ερώτηση 12: Έχει τύχει να χρησιμοποιήσετε λεξιλόγιο διαφορετικής γλώσσας από τη δική σας, με σκοπό να κερδίσετε τη συμπάθεια κάποιων συμμαθητών/ριών σας;

Σύμφωνα με τα δεδομένα του διαγράμματος 12, φαίνεται πως οι περισσότεροι/ες μαθητές/ριες, και συγκεκριμένα το 80%, έχουν πραγματοποιήσει μια τέτοια πρακτική με απώτερο στόχονα κερδίσουν τη συμπάθεια μιας ομάδας μαθητών. Το 11% δεν το έχουν επιχειρήσει, ενώ ενδιαφέρον παρουσιάζει η απάντηση του 9% των μαθητών/ριών οι οποίοι/ες δήλωσαν με σταθερότητα πως δεν το έχουν κάνει, αλλά δε θα το έκαναν και ποτέ.

Η πρακτική της χρήσης λεξιλογίου διαφορετικής γλώσσας για να κερδίσουν τη συμπάθεια των συμμαθητών/ριών τους σε τόσο μεγάλο ποσοστό (80%) αντικατοπτρίζει την κοινωνική διάσταση της γλωσσικής πολυμορφίας στο σχολικό περιβάλλον. Οι μαθητές/ριες ενδεχομένως να χρησιμοποιούν αυτήν την τεχνική ως έναν τρόπο να αποκτήσουν αναγνώριση ή να ενταχθούν σε κοινωνικές ομάδες.

Διάγραμμα 12: Απαντήσεις μαθητών/ριών σχετικά με τις περιπτώσεις χρησιμοποίησης λεξιλογίου διαφορετικής γλώσσας από τη δική τους με σκοπό να κερδίσουν τη συμπάθεια συμμαθητών/ριών τους

4.2.13 Πιστεύετε πως όταν χρησιμοποιείτε ξένες λέξεις ή εκφράσεις είστε κουλ;
(Ερώτηση 13)

Στη δέκατη τρίτη ερώτηση, ζητήθηκε από τους/τις μαθητές/ριες να απαντήσουν αν πιστεύουν ότι με τη χρησιμοποίηση ξένων λέξεων ή εκφράσεων φαίνονται κουλ. Η διατύπωση της ερώτησης 13 έχει ως εξής:

Ερώτηση 13: Πιστεύετε πως όταν χρησιμοποιείτε ξένες λέξεις ή εκφράσεις είστε κουλ;

Οι περισσότεροι μαθητές/ριες, και συγκεκριμένα το 68%, στη συγκεκριμένη ερώτηση απάντησαν πως πράγματι πιστεύουν ότι είναι κουλ, ενώ το 32% δεν πιστεύουν κάτι τέτοιο.

Η αντίληψη των μαθητών/ριών ότι η χρήση ξένων λέξεων και εκφράσεων είναι "κουλ" μπορεί να αντανακλά την επιθυμία τους να ενσωματωθούν σε ομάδες ή να αντιγράψουν πρότυπα που θεωρούν ελκυστικά. Ενδέχεται επίσης να υποδηλώνει μια θετική αντίληψη για τη γλωσσική ποικιλομορφία και την ανοιχτότητα σε νέες εκφράσεις και πολιτισμικές εκφράσεις.

Διάγραμμα 13: Απαντήσεις μαθητών/ριών αν πιστεύουν ότι με τη χρησιμοποίηση ξένων λέξεων ή εκφράσεων είναι κουλ

4.2.14 Σας είναι ευκολότερο να χρησιμοποιείτε ξένες λέξεις ή εκφράσεις στην καθημερινότητά σας, από το να χρησιμοποιείτε λέξεις που προέρχονται αποκλειστικά από την Ελληνική γλώσσα; (Ερώτηση 14)

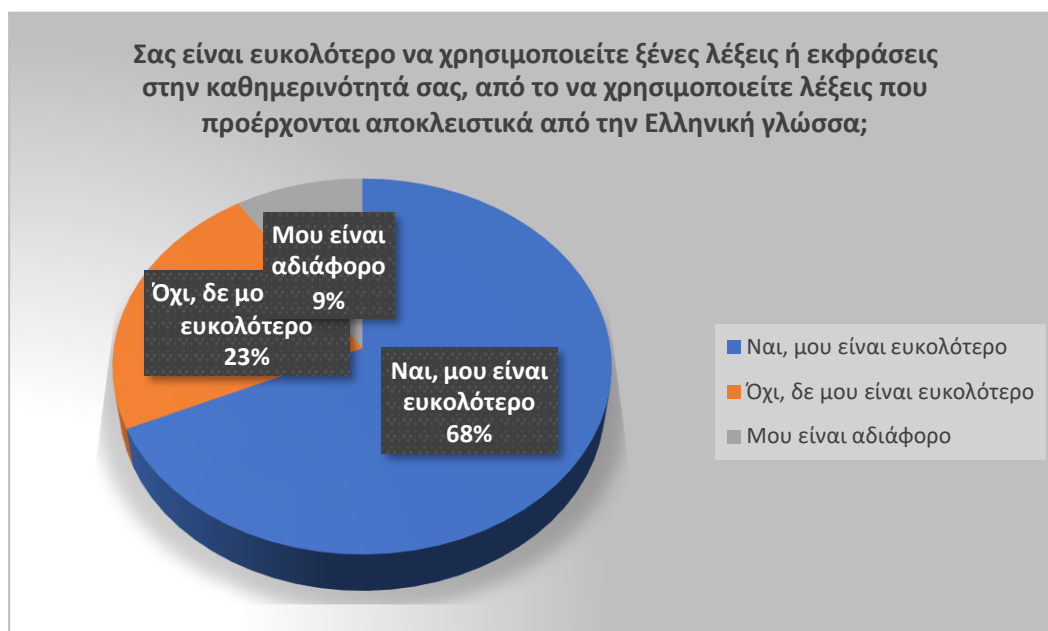
Στη δέκατη τέταρτη ερώτηση, ζητήθηκε από τους/τις μαθητές/ριες να απαντήσουν αν τους είναι ευκολότερο να χρησιμοποιούν ξένες λέξεις ή εκφράσεις στην καθημερινότητά τους σε σύγκριση με τη χρησιμοποίηση λέξεων που προέρχονται αποκλειστικά από την Ελληνική γλώσσα. Η διατύπωση της ερώτησης 14 έχει ως εξής:

Ερώτηση 14: Σας είναι ευκολότερο να χρησιμοποιείτε ξένες λέξεις ή εκφράσεις στην καθημερινότητά σας, από το να χρησιμοποιείτε λέξεις που προέρχονται αποκλειστικά από την Ελληνική γλώσσα;

Στην τελευταία ερώτηση τα ποσοστά των απαντήσεων παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Το μεγαλύτερο ποσοστό (68%) υποστηρίζει πως όντως τους είναι πιο εύκολο να χρησιμοποιούν και ξένο λεξιλόγιο ανάμεσα στις εκφράσεις τους. Το 23% θεωρούν πως δε τους είναι εύκολο, ενώ υπάρχει και ένα ποσοστό, και συγκεκριμένα το 9% όπου φαίνεται πως δεν έχουν σκεφτεί για το συγκεκριμένο ερώτημα και δεν έχουν παρατηρήσει αν η χρήση ξένων εκφράσεων ή λέξεων τους διευκολύνει ή όχι στον καθημερινό τους λόγο, άρα τους είναι και αδιάφορο.

Οι μαθητές/ριες που αναφέρουν ότι τους είναι πιο εύκολο να χρησιμοποιούν ξένο λεξιλόγιο μπορεί να έχουν επαφή με διάφορες γλωσσικές και πολιτισμικές εκφράσεις μέσα από την καθημερινή τους ζωή, ενώ αυτό επίσης μπορεί να αντικατοπτρίζει την επιθυμία τους να προσαρμοστούν σε νέες τάσεις και πρακτικές. Αντίθετα, οι μαθητές/ριες που θεωρούν ότι δεν είναι εύκολο μπορεί να έχουν λιγότερη επαφή με ξένες γλώσσες ή να προτιμούν τη χρήση λέξεων που είναι πιο κατανοητές ή φυσιολογικές για το περιβάλλον τους.

Διάγραμμα 14: Χρησιμοποίηση ξένων λέξεων ή εκφράσεων σε σύγκριση με λέξεις που προέρχονται αποκλειστικά από την Ελληνική γλώσσα από τους/τις μαθητές/ριες

5. Συμπεράσματα

Από την έρευνα που πραγματοποιήθηκε με σκοπό να μελετηθεί το φαινόμενο του γλωσσικού δανεισμού στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση τόσο από την οπτική των εκπαιδευτικών, όσο και από την οπτική των ίδιων μαθητών/ριών, τα συμπεράσματα που προκύπτουν παρουσιάζουν ενδιαφέρον.

Σε ό,τι αφορά τους/τις εκπαιδευτικούς, από τις απαντήσεις που οι ίδιοι έδωσαν στα ερωτηματολόγια, φαίνεται πως στο μεγαλύτερο ποσοστό έχουν έρθει αντιμέτωποι με την πολυγλωσσία μέσα στην σχολική τους τάξη, και ως εκ τούτου, με τον γλωσσικό δανεισμό. Ο γλωσσικός δανεισμός έχει μια έντονη τάση να υφίσταται και να τον χρησιμοποιούν οι μαθητές/ριες μέσα στις σχολικές αίθουσες, καθώς υπάρχει ένα μεγάλο ποσοστό από παιδιά που όχι μόνο προέρχονται από διαφορετικές χώρες, αλλά μη γνωρίζοντας την ελληνική γλώσσα, ομιλούν αποκλειστικά και μόνο στη μητρική τους. Το φαινόμενο αυτό για ορισμένους εκπαιδευτικούς συνιστά μια θετική συνθήκη μέσα από την οποία τα παιδιά θα έρθουν σε επαφή με διαφορετικά γλωσσικά στοιχεία ποικίλων γλωσσών, βρίσκοντάς την αρκετά χρήσιμη και ενδιαφέρουσα καθώς πλέον, εξαιτίας της πολυπολιτισμικότητας θα πρέπει όλοι να μάθουμε να ζούμε με αυτήν, αλλά και να λάβουμε από αυτήν τα θετικά στοιχεία που μας προσφέρει.

Αναλύοντας τα δεδομένα των απαντήσεων των εκπαιδευτικών, η πλειοψηφία των συμμετεχόντων δε θεωρούν πως ο γλωσσικός δανεισμός μέσα στη σχολική αίθουσα και κατά τη διάρκεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας μπορεί να αποτελέσει πρόβλημα ή ανασταλτικό παράγοντα στη σχολική επίδοση των μαθητών/ριών. Αντιθέτως, οι περισσότεροι από αυτούς/ες θεωρούν πως η πολυγλωσσία στη σχολική τάξη είναι μια θετική συνθήκη, μέσα από την οποία οι Έλληνες/Ελληνίδες μαθητές/ριες θα μπορέσουν να μάθουν για τη συμπερίληψη και να αποκομίσουν μια θετική στάση απέναντι στη διαφορετικότητα, ενώ οι μαθητές/ριες που προέρχονται από διαφορετικές

χώρες να νιώσουν όσο το δυνατόν περισσότερο οικεία, να αισθανθούν ότι ανήκουν ισότιμα στη μαθητική κοινότητα και την κοινωνία ευρύτερα ακόμα και αν δεν ομιλούν την ελληνική γλώσσα ακόμα. Επιπλέον, πολλοί εκπαιδευτικοί θεωρούν πολύ σημαντική τη χρήση δάνειων λέξεων και εκφράσεων, καθώς, στο μεγαλύτερο ποσοστό φαίνεται πως θεωρούν ότι αυτή η διαδικασία μπορεί να τους φέρει πιο κοντά με τους/τις μαθητές/ριες τους.

Ωστόσο, υπάρχει ένα μικρό ποσοστό εκπαιδευτικών, οι οποίοι δεν είναι σύμφωνοι με την πολυγλωσσία και ως εκ τούτου με τον γλωσσικό δανεισμό που πραγματοποιείται μέσα στη σχολική αίθουσα. Θεωρούν πως αυτό αποτελεί εμπόδιο στην εκπαιδευτική διαδικασία και όχι μόνο δεν είναι χρήσιμη, αλλά η πολυγλωσσία δεν είναι μια συνθήκη που μπορεί να βοηθήσει κανέναν/καμία μαθητή/ρια ή εκπαιδευτικό.

Υπάρχει και ένα ακόμα μικρότερο ποσοστό εξ αυτών, που φαίνεται πως δε τους έχει απασχολήσει αρκετά και δε φέρουν καμία άποψη πάνω στο συγκεκριμένο θέμα της πολυγλωσσίας και του γλωσσικού δανεισμού.

Στην προσπάθεια τους τα παιδιά να επικοινωνήσουν μεταξύ τους, αλλά και να ενταχθούν σε ομάδες και σε παρέες, έχουν την τάση να δανείζονται λέξεις από διαφορετικές γλώσσες και να τις προσαρμόζουν στην δική τους, και στη συγκεκριμένη περίπτωση, στην ελληνική.

Σε ό,τι αφορά την οπτική των μαθητών/ριών, λοιπόν, σύμφωνα με τα δεδομένα που έχουν συλλεχθεί από τις απαντήσεις τους στα ερωτηματολόγια, φαίνεται πως αυτοί/ες είναι περισσότερο δεκτικοί απέναντι στην πολυγλωσσία και στον γλωσσικό δανεισμό. Φαίνεται πως αυτό το φαινόμενο δεν είναι κάτι που ενδεχομένως να τους ενοχλεί, μάλιστα στις περισσότερες περιπτώσεις είναι θετικά διακείμενοι απέναντι σε αυτόν και αντιμετωπίζουν με ενδιαφέρον την επαφή με τα διαφορετικά στοιχεία των γλωσσών.

Αυτό, λοιπόν, που συμπεραίνεται από τις απαντήσεις των ερωτηματολογίων όλων των συμμετεχόντων είναι πως υπάρχει μια θετική διάθεση απέναντι στην πολυγλωσσία που οδηγεί στον γλωσσικό δανεισμό. Ωστόσο, κρίνεται σημαντικό ή/και απαραίτητο να υπάρχει περαιτέρω ενημέρωση, εκπαίδευση και εξειδίκευση των επαγγελματιών της εκπαίδευσης, ώστε ο γλωσσικός δανεισμός να αποτελέσει την κινητήρια δύναμη και ένα σημαντικό όπλο, το οποίο θα βοηθήσει τόσο τους εκπαιδευτικούς όλων των βαθμίδων, όσο και το σύνολο των μαθητών. Η πολυπολιτισμικότητα αποτελεί, πλέον, αναπόσπαστο μέρος της σύγχρονης ζωής μας, γι' αυτό το λόγο θα πρέπει όλοι ανεξαιρέτως να εκπαιδευτούν, να μάθουν να ζουν και να εξελίσσονται μέσα από αυτήν, λαμβάνοντας σε κάθε περίπτωση τα θετικά και χρήσιμα στοιχεία της.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΕΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, Α. (1994). *Νεολογικός Δανεισμός της Νεοελληνικής: Άμεσα Δάνεια από τη Γαλλική και την Αγγλοαμερικανική. Μορφοφωνολογική Ανάλυση*. Θεσσαλονίκη: Υπηρεσία Δημοσιευμάτων Α.Π.Θ.

Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, Α. (2001). Ιδεολογήματα και δανεισμός. Στο Χάρης Γ. (επιμ.) *Δέκα Μύθοι για την Ελληνική Γλώσσα*. Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη, 63-71.

Ανδρουτσόπουλος, Γ. & Κακριδή, Μ. (2010). *Γλώσσα των νέων. Αναγνώριση, αποδοχή και κριτική των νεανικών ιδιωμάτων*. Στο Β. Βαμβακάς & Π. Παναγιωτόπουλος (επιμ.), *Η Ελλάδα στη Δεκαετία του '80: Κοινωνικό, Πολιτικό και Πολιτισμικό Λεξικό*. Αθήνα: Το πέρασμα, 86-89.

Creswell, J.W. (2016). *Η έρευνα στην εκπαίδευση. Σχεδιασμός, διεξαγωγή και αξιολόγηση της ποσοτικής και ποιοτικής έρευνας*. Αθήνα: Ίων/Ελλην.

Καραντζόλα, Ε. & Φλιάτουρας, Α. (2004). *Γλωσσική Αλλαγή*. Αθήνα: Νήσος

McMahon, A. (2005). *Ιστορική Γλωσσολογία: Η Θεωρία της Γλωσσικής Μεταβολής* (μτφ. Μ. Μητσιακή, Α. Φλιάτουρας). Αθήνα: Μεταίχμιο

Ξυδόπουλος, Γ. Ι. (2008). *Λεξικολογία. Εισαγωγή στην Ανάλυση της Λέξης και του Λεξικού*. Αθήνα: Πατάκης

Παπαναστασίου, Γ. (2001). *Γλωσσικός δανεισμός*. Στο Α.- Φ. Χριστίδης & Μ. Θεοδωροπούλου (επιμ.), *Εγκυκλοπαιδικός Οδηγός για τη Γλώσσα*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας, 45-49.

Παπαναστασίου, Γ. (2011). *Μανόλης Τριανταφυλλίδης, Ξενηλασία ή ισοτέλεια:*

ένας αιώνας μετά. 8ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία».

Πετρούνιας, Ε. (1985). Τα ετυμολογικά λεξικά της Ν. Ελληνικής και οι ετυμολογίες του λεξικού του ιδρύματος Τριανταφυλλίδη. Στο *Μελέτες για την Ελληνική Γλώσσα. Πρακτικά της 3ης Ετήσιας Συνάντησης του Τμήματος Γλωσσολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Α.Π.Θ.* (26-28 Απριλίου 1982). Θεσσαλονίκη: Υπηρεσία Δημοσιευμάτων του Α.Π.Θ., 307-416.

Σαββίδου, Π. (2009). *Το φαινόμενο του δανεισμού στη νέα ελληνική: Στάσεις, πραγματική φύση και διευθέτηση* (Αδημοσίευτη Μεταπτυχιακή Εργασία, ΕΚΠΑ).

Διαθέσιμο στο:

https://www.academia.edu/35520929/Σαββίδου_Π._2009_.Το_φαινόμενο_του_δανεισμού_στη_νέα_ελληνική_Στάσεις_πραγματική_φύση_και_διευθέτηση

Τριανταφυλλίδης, Μ. 1963. *Ξενηλασία ή ισοτέλεια; Μελέτη περί των ξένων λέξεων της νέας ελληνικής*. 1ος τόμος των Απάντων. Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών, Θεσσαλονίκη.

Τσιώλης, Γ. (2014). *Μέθοδοι και Τεχνικές Ανάλυσης στην Ποιοτική Κοινωνική Έρευνα*. Αθήνα: Κριτική.

Τσοκαλίδου, Ρ. (2000). *Η εναλλαγή κωδίκων: μια δυναμική και πολυδιάστατη δίγλωσση πρακτική*. Ανακτήθηκε από:
https://www.researchgate.net/publication/288128370_H_enallage_kodikon_mia_dynamike_kai_polydiastate_diglosse_praktike

Χαραλαμπίδης, Χ. (1991). Μεταφραστικά δάνεια της νέας ελληνικής από ευρωπαϊκές γλώσσες. Στο *Μελέτες για την Ελληνική Γλώσσα. Πρακτικά της 11ης Ετήσιας Συνάντησης του Τομέα Γλωσσολογίας του Α.Π.Θ.* (26-28 Απριλίου 1990). Θεσσαλονίκη: Κυριακίδης, 81-102.

Χριστίδης, Α.-Φ. (2001). «Ιστορίες της ελληνικής γλώσσας». Στο Α.-Φ. Χριστίδης (επιμ.), *Ιστορία της Ελληνικής Γλώσσας: Από τις Αρχές έως την Ύστερη Αρχαιότητα*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας – Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών/Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη, 3-18.

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΕΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Aitchison, J. (1991). *Language Change: progress or decay?* Cambridge: Cambridge University Press.

Campbell, L. (2004). *Historical Linguistics: An Introduction*. 2nd edition. Edinburgh: Edinburgh University Press

Campbell, L. (2013). *Historical linguistics: An introduction* 3rd ed.. MIT Press.

Conrad, R. (1981). *Kleines Wörterbuch Sprachwissenschaftlicher Termini*. 3rd edition. Leipzig: VEB Bibliographisches Institut

Durkin, P. (2009). *The Oxford Guide to Etymology*. New York: Oxford University Press

Haugen, E. (1950). The analysis of linguistic borrowing. *Language* 26, 210-231.

Holmes, J. (2013). *An Introduction to Sociolinguistics*. 4th edition. London: Pearson.

Matras, Y. (2009). *Language Contact*. Cambridge: Cambridge University Press

Pennycook, A. & Otsuji, E. (2015). *Metrolingualism: Language in the City*. New York: Routledge.

Romaine, S. (2013). The bilingual and multilingual community. In T. K. Bhatia & W. C. Ritchie (Eds.), *The handbook of bilingualism and multilingualism* (pp. 443-465). New York: Oxford University Press.

Thomason, S. G. (2001). *Language contact: An Introduction*. Washington, DC: Georgetown University Press.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ:

Δημογραφικές ερωτήσεις:

Ερώτηση 1: Επιλέξτε το φύλο σας:

- ☐ Άντρας
- ☐ Γυναίκα
- ☐ Δεν ξέρω/Δεν απαντώ

Ερώτηση 2: Επιλέξτε την ηλικία σας:

- ☐ 16-24
- ☐ 25-34
- ☐ 35-49
- ☐ 50-64

Διερευνητικές ερωτήσεις:

Ερώτηση 1: Κατά την εκπαιδευτική διαδικασία συναντάτε συχνά λέξεις και εκφράσεις που προέρχονται από άλλες γλώσσες;

- ☐ Ναι
- ☐ Όχι

Ερώτηση 2: Πιστεύετε ότι η χρήση λέξεων από άλλες γλώσσες στην εκπαίδευση είναι ενδιαφέρουσα διαδικασία;

- ☐ Ναι
- ☐ Όχι

Ερώτηση 3: Πιστεύετε πως η χρήση λέξεων από άλλες γλώσσες είναι μια χρήσιμη διαδικασία για την εκπαιδευτική σας δράση;

- ☐ Ναι
- ☐ Όχι

Ερώτηση 4: Πώς θεωρείτε ότι οι διαφορετικές γλωσσικές προελεύσεις των μαθητών/ριών επηρεάζουν την κοινωνική δυναμική στην τάξη;

- ☐ Θετική επίπτωση
- ☐ Αρνητική επίπτωση
- ☐ Καμία επίπτωση

Ερώτηση 5: Πώς θεωρείτε τη σημασία της διατήρησης της γλωσσικής πολυμορφίας στο εκπαιδευτικό περιβάλλον;

- ☐ Πολύ σημαντική
- ☐ Σημαντική
- ☐ Μέτρια
- ☐ Λιγότερο σημαντική
- ☐ Καθόλου σημαντική

Ερώτηση 6: Εσείς χρησιμοποιείτε δανεικές λέξεις ή εκφράσεις από άλλες γλώσσες κατά τη διάρκεια του εκπαιδευτικού σας έργου;

- ☐ Ναι
- ☐ Όχι

Ερώτηση 7: Πόσο συχνά χρησιμοποιείτε λέξεις από άλλες γλώσσες κατά τη διδασκαλία;

- ☐ Πάντα
- ☐ Συχνά
- ☐ Σπάνια
- ☐ Ποτέ

Ερώτηση 8: Πώς αξιολογείτε τον ρόλο των εκπαιδευτικών στην υποστήριξη της γλωσσικής ανάπτυξης των μαθητών/ριών;

- ☐ Πολύ θετικός
- ☐ Θετικός
- ☐ Μέτριος
- ☐ Λιγότερο θετικός
- ☐ Καθόλου θετικός

Ερώτηση 9: Πιστεύετε ότι η ανάπτυξη γλωσσικών δεξιοτήτων σε πολλές γλώσσες έχει θετική επίδραση στην ευελιξία και τις διαπολιτισμικές σχέσεις των μαθητών/ριών;

- ☐ Ναι
- ☐ Όχι
- ☐ Δεν είμαι βέβαιος/η

Ερώτηση 10: Πώς θα χαρακτηρίζατε την επικοινωνία μεταξύ μαθητών/ριών που μιλούν διάφορες γλώσσες στο σχολικό περιβάλλον;

- ☐ Θετική
- ☐ Αρνητική
- ☐ Ουδέτερη

Ερώτηση 11: Πώς πιστεύετε ότι οι αντιλήψεις σχετικά με τα γλωσσικά δάνεια επηρεάζουν τη σχέση μεταξύ μαθητών/ριών και εκπαιδευτικών;

- Σημαντικά
- Κάπως
- Ελάχιστα
- Καθόλου

Ερώτηση 12: Πώς αντιδράτε όταν οι μαθητές/ριες σας χρησιμοποιούν λέξεις από άλλες γλώσσες μέσα στην τάξη;

- Ενθαρρύνω τη χρήση
- Αδιαφορώ
- Εναντιώνομαι

Ερώτηση 13: Πώς κρίνετε την ανάγκη για εξειδικευμένη εκπαίδευση των εκπαιδευτικών για τη διδασκαλία σε πολυγλωσσικά περιβάλλοντα;

- Πολύ απαραίτητη
- Απαραίτητη
- Μέτρια
- Ελάχιστα απαραίτητη
- Καθόλου απαραίτητη

Ερώτηση 14: Πώς αξιολογείτε την πρόσβαση των μαθητών/ριών σε εκπαιδευτικούς πόρους που υποστηρίζουν την πολυγλωσσική εκπαίδευση;

- Πολύ ικανοποιητική
- Ικανοποιητική
- Ελάχιστα ικανοποιητική
- Καθόλου ικανοποιητική

Ερώτηση 15: Πώς αντιλαμβάνεστε την επίδραση των γονέων ή κηδεμόνων σε ό,τι αφορά την πολυγλωσσική προσέγγιση στην εκπαίδευση;

- Θετική
- Αρνητική
- Ουδέτερη

Ερώτηση 16: Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι η πολυγλωσσία ενισχύει τις ευκαιρίες στα επαγγελματικά προσόντα των μαθητών/ριών;

- ☐ Σημαντικά
- ☐ Κάπως
- ☐ Ελάχιστα
- ☐ Καθόλου

Ερώτηση 17: Πιστεύετε ότι η χρήση των γλωσσικών δανείων από τις μητρικές γλώσσες των μαθητών/ριών μπορεί να βοηθήσει στη διατήρηση των μητρικών γλωσσών των μαθητών/ριών;

- ☐ Ναι
- ☐ Όχι
- ☐ Δεν ξέρω

Ερώτηση 18: Πιστεύετε πως η χρήση ξένων λέξεων ή εκφράσεων μπορεί να εγείρει το ενδιαφέρον των μαθητών/ριών, ώστε να παρακολουθήσουν το μάθημα με μεγαλύτερη προσήλωση;

- ☐ Ναι, το πιστεύω
- ☐ Όχι, δεν το πιστεύω
- ☐ Δεν έχω άποψη πάνω σε αυτό

Ερώτηση 19: Πιστεύετε πως η χρήση ξένων λέξεων και εκφράσεων ενισχύει και προωθεί τη συμπερίληψη;

- ☐ Ναι, το πιστεύω
- ☐ Όχι, δεν το πιστεύω
- ☐ Δεν έχω άποψη πάνω σε αυτό

Ερώτηση 20: Πιστεύετε πως η χρήση των ξένων λέξεων και εκφράσεων μπορεί να σας φέρει πιο κοντά με τους/τις μαθητές/ριες σας;

- ☐ Ναι, το πιστεύω
- ☐ Όχι, δεν το πιστεύω
- ☐ Δεν γνωρίζω/ Δεν απαντώ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΜΑΘΗΤΩΝ:

Δημογραφικές ερωτήσεις:

Ερώτηση 1: Επιλέξτε το φύλο σας:

- ☐ Αγόρι
- ☐ Κορίτσι

Διερευνητικές ερωτήσεις:

Ερώτηση 1: Πόσες γλώσσες μιλάτε στο σπίτι σας;

- ☐ Μία γλώσσα
- ☐ Δύο γλώσσες
- ☐ Περισσότερες από δύο γλώσσες

Ερώτηση 2: Ποιο είναι το αγαπημένο σας μάθημα στο σχολείο;

- ☐ Γλώσσα (Ελληνική)
- ☐ Ξένη γλώσσα
- ☐ Άλλο

Ερώτηση 3: Έχετε παρατηρήσει ανθρώπους να μιλούν σε διάφορες γλώσσες;

- ☐ Συχνά
- ☐ Μερικές φορές
- ☐ Ποτέ

Ερώτηση 4: Πώς νιώθετε όταν πρέπει να μιλήσετε σε μια γλώσσα που δεν είναι η μητρική σας;

- ☐ Άνετα
- ☐ Αβοήθητα
- ☐ Αβέβαια
- ☐ Άλλο

Ερώτηση 5: Πώς νιώθετε όταν μαθαίνετε νέες λέξεις από διάφορες γλώσσες;

- ☐ Ενθουσιασμένος/η
- ☐ Περίεργος/η
- ☐ Αδιάφορος/η
- ☐ Βαριέμαι

Ερώτηση 6: Πώς πιστεύετε ότι η πολυγλωσσία μπορεί να επηρεάσει την επικοινωνία σας με τους/τις συμμαθητές/ριες σας;

- ☐ Κάνει την επικοινωνία πιο ενδιαφέρουσα
- ☐ Μπορεί να δημιουργήσει προκλήσεις
- ☐ Δεν κάνει καμία διαφορά

Ερώτηση 7: Έχετε παρατηρήσει ανθρώπους στο περιβάλλον σας να μιλούν γλώσσες που δεν είναι η μητρική τους;

- ☐ Ναι, συχνά
- ☐ Ναι, μερικές φορές
- ☐ Σχεδόν ποτέ

Ερώτηση 8: Πόσο πιστεύετε ότι η μάθηση ξένων γλωσσών μπορεί να σας βοηθήσει στο μέλλον;

- ☐ Πολύ
- ☐ Λίγο
- ☐ Καθόλου
- ☐ Δεν ξέρω

Ερώτηση 9: Πώς θα περιέγραφες τη σημασία της πολυγλωσσίας στη ζωή σου;

- ☐ Μεγάλη
- ☐ Χρήσιμη
- ☐ Ενδιαφέρουσα, αλλά όχι τόσο μεγάλη
- ☐ Δεν έχω σκεφτεί για αυτό ποτέ

Ερώτηση 10: Πώς νιώθετε όταν ακούτε να μιλάει κάποιος σε μια γλώσσα που δεν καταλαβαίνετε στο σχολείο;

- ☐ Ενδιαφέρον
- ☐ Απορία
- ☐ Δυσαρέσκεια/ εκνευρισμός
- ☐ Αδιάφορα

Ερώτηση 11: Έχει τύχει να χρησιμοποιήσετε λεξιλόγιο διαφορετικής γλώσσας από τη δική σας, με σκοπό να ενταχθείτε σε μια παρέα συμμαθητών σας;

- ☐ Ναι, έχει τύχει
- ☐ Όχι, δεν έχει τύχει
- ☐ Όχι, δεν το έχω σκεφτεί

Ερώτηση 12: Έχει τύχει να χρησιμοποιήσετε λεξιλόγιο διαφορετικής γλώσσας από τη δική σας, με σκοπό να κερδίσετε τη συμπάθεια κάποιων συμμαθητών/ριών σας;

- Ναι, έχει τύχει
- Όχι, δεν έχει τύχει
- Όχι, δεν θα το έκανα ποτέ

Ερώτηση 13: Πιστεύετε πως όταν χρησιμοποιείτε ξένες λέξεις ή εκφράσεις είστε κουλ;

- Ναι, το πιστεύω
- Όχι, δεν το πιστεύω

Ερώτηση 14: Σας είναι ευκολότερο να χρησιμοποιείτε ξένες λέξεις ή εκφράσεις στην καθημερινότητά σας συγκριτικά με τη χρησιμοποίηση λέξεων που προέρχονται αποκλειστικά από την Ελληνική γλώσσα;

- Ναι, μου είναι ευκολότερο
- Όχι, δε μου είναι ευκολότερο
- Μου είναι αδιάφορο